

תקצירי מחקרים
שנערכו בשנת תש"ע
2009-2008

הקדמה

שלום רב,

אנו שמחים להציג בפניכם את חוברת התקצירים שמסכמת חלק מהפעילות המחקרית שנערכה בשנת הלימודים תשס"ט במכללת סמינר הקיבוצים. בחוברת מוצגים מחקרים, שבוצעו על ידי צוות יחידת המחקר, וכן תקצירי מחקרים שבוצעו על ידי מרצים במכללה, ואשר קיבלו תמיכה וסיוע מכללתיים. עוד מופיעים בחוברת תקצירי מחקרים, אשר הוצגו בכינוסים שונים בחו"ל, ואשר ההשתתפות של המרצים בכנס נתמכה על ידי המכללה.

התקצירים הרבים שמוצגים בחוברת משקפים את מגוון הפעילות המחקרית במכללה: מחקרים בתחום החינוך, בתחום הכשרת המורים, בתחומים דיסציפלינאריים שונים, וכן מחקרי הערכה של תכניות ועשיות שונות במכללה.

התמיכות והמענקים שניתנים למרצים על ידי המכללה מעידים על החשיבות הרבה, שנותנת המכללה לנושא המחקר, ועל מקומו של המחקר בסדר היום המכללתי. יחידת המחקר, בנוסף על מחקריה שלה, תומכת ועוזרת במחקרי מרצים, ומקווה להגדיל את נפח הפעילות המחקרית בשנים הקרובות.

ב ב ר כ ה,

ד"ר סמדר דוניצה-שמידט,

ראש יחידת המחקר

וצוות יחידת המחקר

מחקרי סגל ההוראה¹

אברהם יהושע השל – מענה מוסרי

- 13 בן-פזי חנוך
- התפתחות תפיסת המושג "סביבה" והקשר בין נושאי סביבה לתחום ההתמחות – השוואה בין סטודנטים מתחילים למסיימים
- 15 יעבץ בלה
- קרקס ההזיות בסרטים של פליני "שמונה וחצי" ו"ג'ולייטה של הרוחות"
- 18 כלב יפה
- יצירת קהילת ילדים צעירים באמצעות תקשורת אינטרנטית
- 21 וינטר זהבה, מרזל לאה
- קידוד שפת הריקוד של שרה לוי-תנאי ויצירת מתודולוגיה של שיעורי ריקוד
- 24 רוטנברג הניה
- השוואה בין היכולות הלשוניות והחברתיות של ילדים חד-לשוניים ודו-לשוניים בגן חובה
- 27 רום אניטה, בקר עדה

מחקרי יחידת המחקר מחקרים בחינוך והכשרת מורים

סדנת סטאז': מעורבת או ייעודית?

- 31 ארביב-אלישיב רינת
- דפוסי ההשתלבות של בוגרי התכנית הדמוקרטית מסמינר הקיבוצים במערכת החינוך וההוראה בישראל
- 33 הס איתי

הערכת תוכניות בהכשרת מורים

הערכת התכנית U-TEACH במכללת סמינר הקיבוצים

- 36 גליקמן אניה, רוזנברג קטיה
- הערכת פעילותה של המעורבות החברתית בשנה א' בשלושה מסלולים: גיל הך, יצירתי וחינוך מיוחד
- 38 שמר אלקיים טל, דוניצה-שמידט סמדר

¹ מחקרים שקיבלו תמיכה וסיוע מכללתים.

40	הערכת קהילת לומדים חוקרת במכללת סמינר הקיבוצים שמר אלקיים טל
42	הערכתם התכנית 'לומדים ביחד' במכללת סמינר הקיבוצים שמר אלקיים טל, גליקמן אניה
44	הערכתם של ימי העיון לבטיחות בדרכים במכללת סמינר הקיבוצים רוזנברג קטיה
46	המגמה לחינוך לצדק חברתי, סביבתי וחינוך לשלום במכללת סמינר הקיבוצים לוי-פלדמן אירית

שונות

49	סקרים פנימיים
49	מחקרים בתהליך
50	סיוע במחקרים עבור מרצים במכללה

מחקרים שהוצגו בכנסים בחו"ל²

53	שיח סימנים – חרשים מספרים על עולמם גור-זיו חגית
54	מעמדו של התצלום בעיבוד של חוויה טראומטית בטקסט פואטי דודאי רינה
55	סימולקרה ומציאות בזיכרון השואה: פרשת שינדלר דודאי רינה
56	הזיקה למקרא ביצירתו של אברהם ב. יהושע, אש ידידותית: דואט זינגר אסנת
57	הפוליטיקה של התיאטרון היהודי לרנר מוטי

² מחקרים שקיבלו תמיכה וסיוע מכללתיים. המחקרים מוצגים על פי סדר א'-ב' של שמות החוקרים.

זיכרון משם וזיכרון מכאן – ייצוגים של הקונפליקט הישראלי פלסטיני בסיפורת השואה של
הדור השני

59	קוש-זוהר טלילה	
		עם העדשה לאחור: מצלמים זיכרון נעדר
60	קוש-זוהר טלילה	
		Educational empowerment of youth towards controlling the forces of destruction within themselves and within their societies: Israeli perspective, global issues
	Aloni Nimrod	61
		Career, family and gender: Comparative research on men studying education versus computers
	Avissar Ilana, Dvir Nurit	62
		Literacy and meta-pragmatic talk (with and between children)
	Avni Hana	63
		Hiding shapes
	Bassan-Cincinatus Ronit, Sheffet Malka	64
		Awareness, knowledge and willingness to deal with sexual education among students in academic colleges of education in Israel
	Brosch Ilana	65
		The presence of BodyMind approaches in Gestalt education, training and facilitation
	Brusztyn Arye, Kaiser Yaacov	66
		The 'Discourse of EYL' (English for Young Learners): A critical study of EYL as a socio-cultural phenomenon in Israel
	Carmel Rivi	67
		Forgotten, remembered and re-forgotten: The role of forgetting in working through the Holocaust trauma within poetic language
	Dudai Rina	68
		Effects of aquatic interventions in children with neuro-motor impairments: A systematic review of literature
	Getz Miri	70

Teaching statistics and research methodology with e-learning as a part of initial teacher training	
Gujski Jacob, Shonfeld Miri.....	71
Food markets as indices of social change: The Carmel Market in Tel Aviv	
Gvion Liora.....	72
Ergonomics for children: An intervention program for elementary schools	
Heiman Efrat, Dekel Hadas, Rosen Dana	73
Ancient knowledge, up to date theories and modern applications in the mathematics classroom	
Klein Ronith, Hoffmann Ronit	74
Improving outcomes in descriptive statistics using a constructivist-based approach	
Libman Zipi	75
Using a multimedia learning resource to enhance understanding of daily exercise: Practical considerations	
Pinchas Yigal, Katz Larry.....	76
Professionalism and challenges/demands for professional development: The "Integrative Psycho-pedagogical Model" of early childhood education professionals in the Kibbutzim in Israel	
Plotnik Ronit, Wahle Nira	77
Online learning: Variations in groups of participants and tools	
Ronen Ilana, Shonfeld Miri.....	78
Encoding the dance language of Sara Levi-Tanai	
Rottenberg Henia.....	79
Performing literary interpretation in a wiki: Readers, texts, and tools in new partnerships	
Schrire Sarah.....	81
Online innovation and pedagogical change: Widening the circle of early adopters	
Schrire Sarah, Zelvovich Zipi	82
Personal reflective journals - Enhancing the sense of community in distance Learning	
Seifert Tami	83

'Chance' - What does it mean Sheffet Malka, Linchevski Liora.....	85
A model of educational intervention in school violence: The case of Netivim School Sheffi Pnina, Bar-Ziv Yaffa	86
Classroom discussions that build upon children's thinking and how to help children Stenberg Ruti	87
Linguistic landscape in mixed cities in Israel from the perspective of 'walkers': The case of Arabic Trumper-Hecht Nira	88
Ha-Shomer ha-Tzair in Europe after the Holocaust: Shaping collective memory, molding common future Tzur Eli	89
Does a combination of Chinese herbs and Acupuncture treatment affect sperm characteristics in infertile couples? A pilot study Velleman Ramon, Belo Tal, Barr Ilya, Faundez Ricardo, Davids Shai, Barak Yona	90
Collocational knowledge and use in a second language: How do they develop? Waldman Tina, Laufer Batia	91
How do pre-service teachers in Israel perceive the concept 'environment' Yavetz Bela ,Pe'er Sara, Goldman Dafna	92
Teachers as involved intellectuals in society and the community: A democratic civic education model Yogev Ester, Michaeli Nir.....	93

מחקרי סגל ההוראה

אברהם יהושע השל – מענה מוסרי

הרקע למחקר

אברהם יהושע השל (ורשה 1907 – ניו יורק 1972), מן ההוגים היהודים הבולטים בארצות הברית, תיאולוג, משורר ופילוסוף. השל נולד למשפחה חסידית מיוחסת מצאצאי ה"אוהב ישראל" אברהם יהושע השל מאפטא, שעל שמו גם נקרא. השל למד בחינוך ישיבתי אורתודוקסי ואף זכה להסמכה רבנית כפוסק הלכה, אולם דרכו המשיכה לעבר בית המדרש הגבוה ללימודי יהדות בברלין (Die Hochschule für die Wissenschaft des Judentums), ומסגרתו כתב את עבודת הדוקטורט שלו בנושא הנבואה, וזכה שם זכה להסמכה רבנית נוספת, הפעם ליברלית. החל מ-1936 כיהן השל בראש בית המדרש היהודי החופשי, שנוסד כחמש עשרה שנה קודם לכן על ידי פרנץ רוזנצווייג. ב-1938 גורש על ידי הנאצים ומצא את מקלטו בארצות הברית. החל מ-1945 ועד מותו ב-1972, לימד ועסק באתיקה, חסידות וקבלה בבית המדרש לרבנים שבמנהטן JTS. השל נודע בציבור האמריקאי בשל מעורבותו בפעילות פוליטית, במאבקי למען זכויות האדם, בהתנגדותו הנחרצת למלחמת ויאטנם, ובעיקר בשותפותו למרטין לותר קינג במאבק למען שוויון הזכויות וביטול האפליה הגזעית בארצות הברית.

משנתו משלבת יסודות של חיפוש אחר הרחוניות החסידית והמיסטיקה הקבלית עם קבלה של יסודות הפילוסופיה הפנומנולוגית מבית הוסרל. כתיבתו נוטה לעבר הנשגב והמליצי ויש בה מטען פואטי שהביאה לביקורת רבה בקרב אנשי המחקר של "מדעי היהדות". מחקריו עוסקים במגוון הרחב ביותר של הספרות היהודית לדורותיה, החל ממחקרו על ספרות הנבואה, דרך מחקריו החשובים במחשבת חז"ל – תורה מן השמים באספקלריה של דורות, עיסוקו בתפילה ובשבת, וכן כתיבתו התיאולוגית בשני הספרים אלוהים מבקש את האדם, ו – האדם אינו לבד. בכלל עבודותיו מבקש השל להעניק משמעות מוסרית למעשה הדתי, כאשר במרכז המחשבה עומדת התפיסה באשר לשותפות שבין האלוהים והאדם בפעולה לתיקון העולם.

על אודות משנתו של השל נכתב רבות בכתבי העת ובספרים היוצאים לאור במסגרת ה-JTS, כחלק מן היצירה של התנועה הקונסרבטיבית. מחקרים אלו לעתים נוטים להיות מנוסחים כספרות אידיאולוגית ופולמוסית ביחסים שבין הזרמים השונים של היהדות המודרנית. סוג אחר של כתיבה מחקרית על משנת השל מצויה דרך החיפוש הרוחני המיסטי, תוך נטיעתו של השל כחלק מניא-חסידיות. ואכן, כתבים רבים וניסוחים לא מעטים של השל מחזקים את ההתבוננות בו מנקודת המבט הרוחנית המיסטית.

מטרת המחקר

מחקר זה ביקש ללכת בדרך מעט שונה, והתבונן בכתביו של אברהם יהושע השל מנקודת המבט הפילוסופית המחמירה. הטענה המרכזית היא שניתן לתקף את משנתו של השל באופן פילוסופי, ולראות בו בעיקר ממשיך של האסכולה של "המונותאיזם האתי" שצמחה בין הפילוסופים היהודים בגרמניה של המאה העשרים. מחקר עיוני זה, דורש ליצור דיאלוג פילוסופי בין כתביו ומשנתו של השל ובין מושג "התבונה" של הרמן כהן, ומושג "הארוס" של פרנץ רוזנצווייג. התבונה בכתביו של כהן מאפשר את מתן המשמעות המוסרית הדתית לרעיון ההתגלות התבונית כפי שביאר בהרחבה בפרקים ד' – ה' בספרו "דת התבונה ממקורות היהדות". מושג האהבה כפי שפיתח אותו רוזנצווייג בחלק השני של "כוכב הגאולה" מאפשר את מתן הציווי המוסרי להתגלות

האלוהית. העתקת המושגים מן השיח הדתי האלוהי לעבר השיח הדתי המוסרי, מצריך שיח פילוסופי מורכב, שבכוחו לתקף את השיח ההשליאני. שיח פילוסופי מעין זה, הופך לתביעה דתית מן האדם שלא לקבל ולהסכים למושגי הנורמה החברתית שבתוכה הוא פועל, והוא נדרש יותר ויותר לתקן ולבנות את החברה שבה הוא חי כחברה אוטופית מבחנה מוסרית. המחקר עוסק רובו ככולו בספרי השל שפורסמו זה מכבר, ובספרות המחקרית העשירה אודותיו.

התפתחות תפיסת המושג "סביבה" ותפיסת הקשר בין נושאי סביבה לתחום ההתמחות - השוואה בין סטודנטים מתחילים למסיימים

הרקע למחקר

סוגיות סביבתיות מוגדרות, בין השאר, על פי ההשפעות שלהן על הפרט, על החברה ועל אורגניזמים ומערכות טבעיות, וכפי שהן נתפסות ע"י האדם. לסטודנטים להוראה יש תפיסות מוקדמות ומודלים שכליים לגבי הלמידה וההוראה (Strauss & Shilony, 1994). מחקר זה ורבים נוספים עסקו בתפיסות מוקדמות של הלומדים מדעים במטרה לשפר את תהליכי הלמידה וההוראה. בדומה, על פי השקפתו של רוברטסון הבנת התפיסות האקו-פילוסופיות של סטודנטים להוראה לגבי יחסי הגומלין בין האדם לטבע הלא אנושי (non-human nature) תתרום להרחבת הידע התיאורטי ולשיפור ההוראה במידה ויעשה בהן שימוש ע"י המורים (Robertson, 1998).

סוגיה הנוגעת לחינוך סביבתי במערכת החינוך ולשילובו בהכשרת מורים מתמקדת בשאלה מיהו המחנך הסביבתי במערכת החינוך הפורמאלי. על פי גישה אחת, חינוך סביבתי עוסק בנושאים הקשורים לאיכות הסביבה ולהבנת תהליכים אקולוגיים וממנה נגזר שחינוך סביבתי יונחל על ידי מורים למקצועות בעלי זיקה סביבתית (מדעי סביבה, ביולוגיה, כימיה, חקלאות וגיאוגרפיה). על פי גישה שנייה, כל מורה חייב לראות עצמו גם כמחנך סביבתי וממנה נגזר שבכל התוכניות להכשרת מורים ולא רק במקצועות בעלי זיקה סביבתית, ישולבו מרכיבים המפתחים אוריינות סביבתית. במחקר שנערך בזימבבווה נמצא שסטודנטים ומורים ממסלולי לימוד של תחומים בעלי זיקה סביבתית בטאו דאגה רבה יותר לבעיות סביבתיות בהשוואה לשאר. מרבית הסגל והלומדים חושבים שמקצועות בעלי זיקה סביבתית מתאימים יותר ממקצועות אחרים לשילוב חינוך סביבתי (Van Petegem, Blicke, & Van Ogenvalle, 2007).

מרבית המחקרים על תפיסות סביבתיות התמקדו בתלמידי מערכת החינוך, מעטים התמקדו בסטודנטים להוראה (Robertson, 1998; Van Petegem et al., 2007; Desjean-Perrotta,; Moseley & Cantu, 2008) לא פורסם עדיין מחקר הבודק תפיסות סביבתיות של סטודנטים להוראה בישראל.

מחקר זה המתמקד בתפיסות הסטודנטים לגבי המושג "סביבה" ובקשר בין נושאי סביבה למקצוע ההוראה יתרום את הנדבך האיכותני ויתווסף למחקר אורך כמותי שנערך בשלוש מכללות (סמינר הקיבוצים, בית ברל, אורנים) לבדיקת האוריינות הסביבתית של סטודנטים להוראה (Goldman, Yavetz, & Pe'er, 2006; Pe'er, Goldman, & Yavetz, 2007; Yavetz, Goldman, & Pe'er, in press).

מטרות המחקר

1. לאפייץ כיצד תופסים סטודנטים להוראה את המושג סביבה בתחילת לימודיהם ולקראת סיומם.
2. להשוות את תפיסת המושג סביבה בין מתמחים בתחומים בעלי זיקה סביבתית לבין השאר הסטודנטים.
3. לאפייץ כיצד תופסים סטודנטים לקראת סיום הלימודים את הקשר בין נושאי סביבה לתחום התמחותם.
4. לבחון האם קיימים הבדלים בתפיסת הקשר בין נושאי סביבה לתחום ההתמחות בין מתמחים בתחומים בעלי זיקה סביבתית לבין שאר הסטודנטים.

שיטת המחקר

משתתפים: 215 סטודנטים במכללות להוראה סמינר הקיבוצים, אורנים ובית ברל.
כלי המחקר: המחקר נעשה באמצעות שאלונים שכללו שאלות פתוחות.
הליך המחקר: השאלון הועבר לאותם סטודנטים בתחילת השנה הראשונה (נובמבר 2003) ובסיום השנה השלישית ללימודיהם (מאי 2006).

ממצאי המחקר

בניתוח התשובות עלו קטגוריות המשקפות גישות שונות בהן תופסים הסטודנטים את המושג סביבה:

- גישה כוללת (הוליסטית) - "המקום בו אני חיה - העולם (קוסמוס)";
- גישה רומנטית - "עצים, ציפורים, דשא, שמיים, מים, ים, בעלי חיים, שלווה, רוגע, ירוק"
- הסביבה הטבעית והשפעת האדם - מעורבות האדם בטבע נתפסת על פי השלכותיה השליליות " ... ניצול, הזנחה, הרס";
- גישה "איכות הסביבה" - הסביבה מתוארת תוך שימוש במושגים - זיהום וניקיון "זיהום אוויר ממכוניות, תעשייה וכיב";
- תפיסת הסביבה על פי המימדים שתוארו במודל של אודנו ורוסו: הפוליטי, הביו-פיסי, החברתי והכלכלי (O'Donoghue & Russo, 1990).
- יחסי אדם - סביבה;
- האדם נפרד מהסביבה / טבע - "עצים, ירוק, נחל, אין שם אנשים";
- האדם הוא חלק מהסביבה - "כל הטבע ואזורים עירוניים בהם חיים אנשים";
- קיימת תלות הדדית בין האדם לסביבה הטבעית - "כל הקיים. טבע, בע"ח, אנשים, האינטראקציה בין כל הגורמים והשפעתם זה על זה";
- גישה אנתרופוצנטרית - "...יש לה הרבה תועלת, היא מגנה עלינו ומספקת לנו צרכים רבים";
- גישה אקוצנטרית - "...התייחסות לאדמה באופן עולמי ולא באופן אישי אגואיסטי".

בניתוח כמותי שבדק את אחוז הסטודנטים שציינו כל אחת מהקטגוריות בתחילה ובסיום הלימודים עלתה תמונה דומה לגבי שתי קבוצות הסטודנטים: סטודנטים המתמחים בתחומים בעלי זיקה סביבתית ושאר הסטודנטים. על פיה, הסביבה נתפסת בעיקר דרך מרכיבים ביוטיים ואביוטיים ולא דרך מרכיבים אנושיים. תפיסות בולטות לגבי הסביבה הן הרומנטית, השפעה השלילית של האדם על הסביבה, הצורך בשמירה על הסביבה והגישה האקוצנטרית ששמה את ה"אני" במרכז. רוב הסטודנטים תופסים את הסביבה כאוסף של אובייקטים ורק מעטים מצביעים על יחסי גומלין אדם-סביבה.

בהתייחס לתפיסות סטודנטים בוגרים לגבי הזיקה בין נושאי סביבה למקצוע ההוראה בו התמחו, נמצא ש- 95% חושבים שיש קשר בין נושאי סביבה למקצוע ההוראה. הקשר נתפס בשתי דרכים עיקריות: דרך החינוך ודרך תחום ההתמחות הדיסציפלינארית. הזיקה דרך החינוך עוגנה בנימוקים הבאים: דאגה לסביבה היא ערך חינוכי; נושא הסביבה אינו תלוי תחום/מקצוע; נושאי סביבה קשורים לכל תחומי החיים; כחלק מתפיסת שליחות כמחנכים - תפקידם ואחריותם לחנך בנושא הסביבה ולשמש דוגמה אישית.

הזיקה לתחום הסביבתי ברמת ההתמחות לוותה בהצעות כיצד לשלב את הנושא הסביבתי בדיסציפלינות השונות. ההצעות משקפות גישות שונות כמו: ההתמחות היא מסגרת לשלוב תכנים וערכים סביבתיים; נושאי סביבה יכולים לקדם את היעדים החינוכיים של ההתמחות. סטודנטים שלמדו מקצועות בעלי זיקה סביבתית מביעים בד"כ גישה מדעית-מכניסטית לשלוב נושאים סביבתיים ומתמקדים ברמת נושאי לימוד ובהקשר לטבע. תפיסת הקשר של סטודנטים שלמדו תחומים אחרים מגוונת יותר כשהרוב רואה את הזיקה ברמת החינוך ומעטים רואים הקשר ברמת ההתמחות.

סיכום ודין

ניתוח תשובות הסטודנטים להוראה, הן בתחילת הלימודים והן בסיומם, על פי התייחסותם למימדים המקובלים של הסביבה הראה שמרביתם מבינים סביבה במימדים ביו-פיסיים ורק חלקם במימדים החברתיים. בהיבט חברתי נעדרת התייחסות לסוגיות חברתיות, רווחה חברתית צדק סביבתי ולמרכיבים חברתיים מהותיים בתפיסת הקיימות. ההיבטים הכלכליים והפוליטיים אינם נקשרים למושג סביבה. הבנת הסביבה מוגבלת לתפיסתה כאובייקט ברמות שונות מראית הסביבה כמקום בלבד ועד ראיית הסביבה כמקום המכיל יצורים חיים ובני אדם. ראיית הרוב אינה כוללת הבנת הסביבה כמכלול מרכיבים המקיימים ביניהם יחסים כמו: תרומת הסביבה לאדם, אחריות האדם לגבי הסביבה ועד לתלות הדדית. זאת בדומה לממצאים של לולנד וחובריו לגבי תלמידים בבית ספר יסודי ובחט"ב (Loughland, Reid & Petocz, 2002). עולה מכך שראייתם את הסביבה נותרת בסיסית גם בסיום הלימודים במכללה להוראה.

הסטודנטים רואים את נושא הסביבה כרלוונטי לתפקידם כמורים ואנשי חינוך אך קיים פער בין הראייה הבסיסית וההבנה של הסביבה לבין החשיבות שהם זוקפים להוראת הנושא. ממצאים אילו יכולים לתרום לתכנון והטמעה של חינוך סביבתי אפקטיבי בהכשרת מורים.

קרקס ההזיות בסרטים של פליני "שמונה וחצי" ו"ג'ולייטה של הרחות"

הרקע למחקר

הקולנוע הוא במיטבו בסוגות המעצבות התרחשות חיצונית. האתגר לעצב התרחשות מנטאלית בתודעתן של דמויות זר לכאורה למדיום, שחומרי הגלם הטבעיים שלו מגבילים אותו לצילומים וקולות הלקוחים מן העולם החיצוני. הכורח להתגבר על מוגבלות זו ולאפשר חדירה לדרמה המתחוללת בנפש הדמויות מחייב פיתוח אמצעים קולנועיים הולמים לעיצוב ההתרחשות המנטאלית בתודעתן, בו זמנית עם העלילה החיצונית. העקרונות התיאורטיים של זרם התודעה נחקרו בתורת הספרות על ידי חוקרים ותיאורטיקנים (Humphrey, 1955; West, 1967). עקרונות אלה שהתגבשו בחקר הספרות תואמים גם את המדיום הקולנועי. בשני המדיומים מתקיימת מודעות לדרמה המתחוללת בנפש היחיד ושאיפה להביע אותה באופן ישיר ולא דרך עלילה חיצונית. המטרות והנחות היסוד המשותפות לשני המדיומים הן: קיום סימולטאני של עבר, הווה ועתיד בתודעתו של היחיד והתגלותם בכל רגע של חוויה, קיום בו זמני של העובדתי ושל הדמיוני ומשקלם השווה בתודעת היחיד; הזרימה המתמדת של הרהורים ומחשבות ברמה דיבורית וברמה טרום דיבורית והופעתם בהתאם לעקרונות האסוציאציה החופשית; סטייה מתמדת מסדר ליניארי לרצף שנדמה שבלתי קוהרנטי וכאוטי ומסתבר בסופו של דבר כמייצג אימפליקציות אישיות חשובות; הצטברות משמעויות פרטיות סביב דימויים חידתיים ויצירת סמלים אישיים, פרטים וחד-פעמיים.

פליני, שעולמן של הדמויות מרכזי ביצירתו, יצר דרכים לייצוג עולם המחשבות, הזיכרונות, הדמיונות, ההזיות והחלומות המתרוצץ בתודעתן. האשליה הבדיונית של התודעות אינטימית של הצופה את עולם זה נוצרת באמצעות מערכת תחבולות ואמצעים קולנועיים שהיוצר פיתח, ואשר נחקרו בתוך ניתוח טקסטואלי של סרטו 'שמונה וחצי' ו-'ג'ולייטה של הרחות'.

רציונל המחקר

חקר הדרכים הקולנועיות הייחודיות לחשיפת עולמן הפנימי של דמויות בדיוניות ביצירות קאנוניות של פליני, שהיוו אבן דרך בתרבות המאה העשרים, חשוב להבנת פוטנציאל המבע של המדיום הקולנועי בעיצוב המתרחש בתודעה. תרומתו של פליני בפיתוח פוטנציאל זה ובהרחבת אפשרויות החדירה של המדיום לעולמן המטאלי של הדמויות היא בעלת חשיבות קרדינאלית במדיום שחומרי הגלם הטבעיים שלו לקוחים מן העולם הריאלי והממשי. חשיבותו של המחקר באיתור כלים ייחודיים של המדיום הקולנועי לעיצוב העולם הפנימי.

שיטת המחקר

המחקר בוצע תוך ניתוח הסרטים שבקורפוס המחקר באמצעות מכשירי עריכה תוך שרטוט הצילומים, תזמונם ותיאור יחסיהם זה לזה. בסרט 'שמונה וחצי' אותרו 13 יחידות ובסרט 'ג'ולייטה של הרחות' אותרו 12 יחידות המייצגות את הפעילות המנטאלית (מציאות מנטאלית) ואת אופן שילובן בעלילה החיצונית של הסרט (מציאות מעגנת). נערך מיפוי וניתוח היחידות האלה לפי תבנית קבועה שבדקה לגבי כל אחת מהן נתונים כדלהלן: (א) האופן שבו מספקת יחידת הרצף ב"מציאות המעגנת" עוגן ל"יחידה המנטאלית"; (ב) זיהוי הטריגר העמוק תבדקי את המילה הזו והטריגר המיידי לכניסת הדמות לעולמה הפנימי; (ג) זיהוי מצב התודעה של

הדמות המשמש מקור לתמונות המנטאליות; (ד) דיון בתמונות חידתיות המייצגות את פרטיותה של התודעה היוצרת אותן; (ה) וניתוח היחידות המנטאליות, האופן שבו הן מייצגות את תודעת הדמות ויוצרות אשליית התודעות למחשבות והזיות המשתלשלות במוחה.

ממצאי המחקר

האשליה הבדייונית של התודעות אל העולם הפנימי של הדמויות הראשיות (גואידו וג'ולייטה) בשני הסרטים שבקורפוס המחקר נוצרת באמצעות ייצוג ההתרחשויות בתודעתן, תוך עיגונה בעלילה החיצונית, המציאות המעגנת של הסרטים. מציאות זו מספקת נקודות מעבר ברורות, המאפשרות הבחנה חד-משמעית בין ההתרחשות הממשית לבין ההתרחשות הפנימית וטריגר מידי, המאפשר לזהות את הסיבה שגרמה לפעילות המנטאלית.

הפעילויות המנטאליות המיוצגות בסרטים הן: (1) פעילות שמקורה בתת מודע – חלום; (2) פעילות שמקורה בתת-מודע – הבזקי הזיה בלתי נשלטים; (3) פעילות שמקורה בתודעה מודעת – זיכרון ילדות; (4) פעילות שמקורה בתודעה מודעת – הזיה המממשת תחושת עולם; (5) הבזק של תמונות מנטאליות המייצגות מחשבות על דמות; (6) קול מנטאלי המייצג מחשבות של הדמות; (7) הבזק של קולות מנטאליים שמקורם במציעות המעגנת; (8) פעילות שמקורה בתודעה מודעת – דמיון יצירתי כגון תכנון סצנות דרמטיות. העיצוב הקולנועי של העלילה דל ובנאלי ואילו עיצוב ההתרחשות המנטאלית עשיר, מורכב ורב-גוני. התפתחותה דרמאטית, משברית ובלתי צפויה. המבע הקולנועי ביחידות המנטאליות מתוחכם יותר.

דיון, מסקנות וסיכום

ייצוג העולם הפנימי של הדמויות בסרטים שבקורפוס המחקר מאפשר ליצור אשליה בדיונית של התחברות לדרמה הפנימית המתחוללת בנפשותיהן בזכות טכניקה המבוססת על שלוש תחבולות עיקריות:

(א) עיצוב קולנועי מרהיב של ההתרחשות המנטאלית המתחוללת בתודעת הדמויות, הנושאות חותם אישי של פליני. עיצוב זה קיים בעיקר בסצנות המנטאליות המציגות אירועים דרמטיים מפותחים, לעיתים פנטאסטיים, לרוב דמויי מופע קרקסי. מאפיינת אותם דינאמיקה רב-גונית, צבעונית עשירה, סימבוליות סוגסטיבית של הפעול האודיו-ויזואלית, תפאורה טעונת משמעות, תאורה מיוחדת ושימוש בעדשות צילום חריגות. כל אלה נותנים להתרחשות הדרמאטית צביון לא ריאליסטי ומגבירים את האשליה שהיא לא מתקיימת במציאות, אלא במוחן של הדמויות. העיצוב המרהיב מעיד על המשקל המועצם שיש להתרחשות המנטאלית בתודעת הדמויות ומספק לה שווה ערך קולנועי הולם. גם כאשר התוכן של האירוע המנטאלי טריוויאלי לכאורה הוא מקבל כוח וחשיבות, ובעיקר יוצר אשליה של התרחשות פנימית, פרטית וחד פעמית, בזכות העושר הקולנועי של עיצובה.

(ב) ריבוי יחידות רצף המייצגות פעילות מנטאלית, פיזורן המאוזן בסרט והקדשת מירב זמן המסך של הסרט להעמדתן המלאה. ריבוי זה מעצים את המפגש של הצופה עם העולם הפנימי של הדמויות, יוצר היכרות עם מאגר התמונות שבתודעתן ועם המשמעות הפרטית והחידתית שיש להם בשביל הדמות. היכרות זו גורמת להזדהות מועצמת של הצופה וכן לאירוניה דרמאטית, שכן הדמויות האחרות אינם מכירות את התמונות המנטאליות המתרוצצות בתודעת הדמות ורק לצופה יש את הפריווילגיה להכיר אותן.

(ג) ייצוג מגוון פעילויות מנטאליות, החל מהבזקי מחשבה מהירים שמקורם בתודעה ערנית ומודעת, דרך היזכרות באירועי ילדות מודחקים דרך הזיות וחלומות בהקיץ, דרך הפעלת דמיון יצירתי ועד להתפרצות בלתי נשלטת של חומרים השקועים עמוק בתת-מודע בהבזקי

הלוצינאציה הפורצים למציאות המעגנת ומעוותים אותה וכלה בחלומות המעלים מן התת-מודע את שפת הסמלים ואת ההמשכיות הכאוטית של חוקיות החלום. עולמו הפנימי של גואידו מעלה שבמעטה של משבר יצירתי של בימאי סרטים, המוצג בעלילה החיצונית, חבוי משבר קיומי מאבק בין יסודות אפולוניים ליסודות דיוניסיים, בין יצרים סואנים לחינוך קתולי מעקר. חומרי חייו נשאבים לתוך מערבולת הסרט שהוא מתכנן ויוצרים את המשבר בהפקה, כמטפורה למשבר אמצע החיים. אין מימוש מימטי של התהליך הזה בעלילה החיצונית והוא מתגלה במלוא עוצמתו המשברית רק בפעילות המנטאלית. גם פיתרון המשבר הקיומי ריקוד המעגל, המסמל את ההרמוניה של חומרי חייו של גואידו בסוף הסרט משתקף רק בתודעתו. עולמה הפנימי של ג'ולייטה מגלה שבמעטה של סיפור בנאלי על עקרת בית כנועה שבעלה בוגד בה, המוצג בעלילה החיצונית, מתחולל קרב אדירים בין יסודות דיוניסיים מודחקים לשטיפת מות קתולית, עתירת רגשי אשמה. הזרם תודעתה של ג'ולייטה נאבק היצר להגשים את מיניותה ולבגוד בעלה לבין רגש אשמה הטבוע בה ומאיים עליה שהיא תישרף באש הגיהנום אם תעז להגשים זאת. הכוחות הסותרים מתגלמים כהלוצינאציות אל המציאות ההזויה בהתקפים המאיימים על שפיותה. העיצוב הקולנועי המרהיב של התהליכים המנטאליים בתודעתה מאפשר לצופה לחוות את עולמה, ליצור עימה ברית וכך להיחשף לממדי קיום שלא ניתן היה לחדור אליהם באמצעות העלילה החיצונית.

יצירת קהילת ילדים צעירים באמצעות תקשורת אינטרנטית

הרקע למחקר

ההתפתחויות הטכנולוגיות והתקשורתיות הפכו את העולם הרחב לזמין ולמידי. עולם האינטרנט רווי כלים לתקשורת בין-אישית וקבוצתית, בהם תוכנות מסרים מידיים, צ'אטים, רשתות חברתיות ופורומים. לכאורה, נדמה היה ששינויים אלה יביאו לטשטוש הגבולות בין עמים ובין תרבויות, אולם באופן פרדוקסאלי הביאה הנטייה החזקה אל עולם פתוח דווקא את הכמיהה להתפתחות זהות לאומית חזקה יותר ולהעמקת הזיקה התרבותית.

לאור זאת, היה אפשר לצפות גם לפריחה מחודשת של הקהילות היהודיות בתפוצות ולחיזוק הקשר שלהן עם ישראל. בכל זאת, מנתונים שפרסמה לאחרונה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה עולה, כי העלייה לישראל בשנת 2007 היא הנמוכה ביותר מאז 1988, ושמספר העולים נמצא במגמת ירידה. נראה כי מתרחש תהליך דו-צדדי: מצד אחד נחלשת הזהות היהודית בקרב הדור הצעיר בתפוצות (ובעקבותיה נחלשת הזיקה לישראל), ומצד שני, בישראל מתרחשת "התבוללות קבוצתית" ושאפה ל"נורמליות" המחלישים את תחושת ההזדהות עם יהדות התפוצות.

הזהות האישית והחברתית היא צורך טבעי באדם והיא מהווה מרכיב חשוב בהתפתחות התקינה בעולם המודרני. האינטרנט יכול לתרום לפיתוח קשרים בין גורים ובין ילדים מבלי להתחשב בבעיית המרחק, וכל זאת על בסיס של ערכים לאומיים ואוניברסאליים משותפים. ואכן, העולם הווירטואלי בן זמננו מורכב מקהילות חברתיות שונות ומגוונות שבכוון להציע מטרות במרחב אינטרנטי מוגדר, ליצור שייכות ולכידות חברתית, להחליף מידע, לתת ולקבל אמפתיה, ליצור פעילות משחקית ושיח חופשי בכל נושא, וגם ליצור זהות קולקטיבית.

תרבות המסך הגלובאלית, המאופיינת בצמצום התקשורת המילולית והתרחבות התקשורת הויזואלית היא אחד ממאפייניה של תקופת הילדות בתחילת המאה ה-21: מסכי טלוויזיה, קולנוע, מחשבים, משחקי כף יד אלקטרוניים, טלפונים ניידים, שעונים רב-תכליתיים ומסכי צעצוע תינוקות ולפעוטים הם נחלת חיי היומיום. מילוני ילדים ברחבי העולם, רבים מהם בגיל הגן, חברים בעולמות וירטואליים קהילות משחק ושילובים שונים שלהם. מגוון האפשרויות הרב ברשת גורם לילדים לבלות שעות ארוכות מול מסך המחשב. בעקבות כל זאת, מערכות החינוך בארץ ובעולם הפכו גם הן את טכנולוגיות המחשוב לחלק בלתי נפרד מהחינוך.

רבים סבורים כי בצד ההכרח לחנך לתפעול מושכל של השימוש במחשב ובאינטרנט, תפעול זה מציב בפני הילד אתגרים רבים של למידה ושל פיתוח יכולות, מיומנויות וכשרים אישיים וחברתיים מגוונים. ולכן, יש לנצל את טכנולוגיית האינטרנט בצורה המועילה והיעילה ביותר. בעקבות כל זאת, מצאנו לנכון לשלב בין העובדה שהילדים, החל מהגיל הרך, מבליים שעות ארוכות במשחקי מחשב, ובין פיתוח המיומנויות החברתיות-תרבותיות בקרב הילדים הצעירים על בסיס שירוש הזהות היהודית והשותפות המתמדת והזורמת בין העם היהודי בישראל לבין העם היהודי בתפוצות.

מטרת המחקר

מטרת מחקר זה הייתה לבדוק עמדות ותפיסות של גננות לילדים בגיל הרך, הן בישראל והן בתפוצות, כלפי הניסיון ליצור קהילת ילדים צעירים אינטרנטית, באמצעות עולם וירטואלי של משחקי מחשב, תוך שימת דגש על חיזוק הזהות והשייכות לעם ישראל.

שיטת המחקר

המחקר נערך במתכונת 'מחקר מרובה מקרים' (multiple case study), על פי הגישה האיכותנית, ובו הוצגו שאלונים חצי מובנים וראיונות פתוחים של 20 גננות יהודיות מהארץ ומהתפוצות. הגננות מישראל נבחרו מתוך קהילה של כאלף גננות המשתתפות בתכנית הדרכה באמצעות האינטרנט ובעקבות כך מכירות ביתרונותיה ובחסרונותיה של קהילה וירטואלית אינטרנטית. הגננות בחו"ל נבחרו על פי מידת זיקתן והיענותן להשתתף במחקר. לצורך המחקר נבנתה תכנית לימודים לקראת "יום ירושלים", שכללה משחק מחשב ורעיונות לפעילויות בגן בנושא ירושלים וניבנו שני שאלונים עמדות: א. לפני יישום התכנית בגן; ב. לאחר יישום התכנית בגן. שני ראיונות העומק נערכו לאחר יישום התכנית בגן.

הנתונים שנאספו פוענחו ונותחו באמצעות טכניקת מיפוי וקידוד אשר בעקבותיה התקבלה תמונה רחבה ביותר אודות העמדות של הגננות לגבי האופן שבו הן תופסות את תפקידן בתהליך הוראת האינטרנט בגן.

לאחר מיפוי וקידוד הנתונים שנמצאו בהלימה למטרת המחקר, עלו ארבע קטגוריות מרכזיות: א. דימוי עצמי של הגננות; ב. הקשר עם ההורים; ג. אופן הגננות ביכולות הילדים; ד. האינטרנט ככלי לחיזוק הזהות היהודית.

ממצאי המחקר

בנושא הדימוי העצמי של הגננות – נמצא שכל הגננות הן בעלות דימוי עצמי חיובי גבוה ותופסות עצמן כבעלות יכולות גבוהות בתחום השימוש באינטרנט ובלמוד מיומנויות טכנולוגיות ממוחשבות בגן.

בנושא הקשר עם ההורים – נמצא שכל הגננות מאמינות כי ניתן להשיג גיבוי ושיתוף פעולה מלא של ההורים ביישום תכניות חדשניות בתחום המחשוב והאינטרנט.

בנושא אופן הגננות ביכולות הילדים – נמצא שכולן מאמינות ביכולתם של כל הילדים בגן ללמוד מיומנויות מחשב, לא רק ילדים בעלי יכולות גבוהות. יתרה מזאת, רובן מאמינות שהעולם המודרני מחייב שליטה במיומנויות טכנולוגיות אינטרנטיות.

בנושא האינטרנט ככלי לחיזוק הזהות היהודית – נמצא כי דעות הגננות חלוקות. נראה שהן מאמינות ביכולתה של הטכנולוגיה לחדש ולהגיע להישגים, אך הן מתקשות לראות את הפוטנציאל הטמון בבניית קהילה אינטרנטית של ילדים בגיל הרך שמטרתה לחזק את הזהות היהודית.

בנוסף, לא נמצאו הבדלים מהותיים בין העמדות של הגננות כלפי הנושא שעמד בבסיס מחקר זה, לפני יישום התכנית בגן ובין עמדותיהן לאחר יישומה בגן. כמו כן לא נמצאו הבדלים מהותיים בין עמדותיהן של הגננות בארץ לאלה של הגננות בחו"ל.

דיון, מסקנות וסיכום

ממצאי המחקר עולה כי הגננות ברובן המכריע מאמינות בעצמן וביכולתן ליישם בגן תכניות אינטרנטיות חדשניות ומאתגרות. נראה כי זהו ממצא חשוב, בהתחשב בעובדה שרוב הגננות למדו את מיומנויות המחשב והשימוש באינטרנט בגיל יחסית מאוחר. הגננות מאמינות גם בחשיבות יישום הטכנולוגיה האינטרנטית בגן, ביכולתם של כל הילדים לרכוש מיומנויות מחשב ואינטרנט ובכך שניתן להשיג לשם כך את הגיבוי המלא ואת שיתוף הפעולה של ההורים.

הן מגלות סיפוק והתלהבות מעצם ההצלחה בשליטה בשימוש באינטרנט ומביעות גם רצון עז להתמודד עם אתגרים חדשים.

אבל, נראה שהן עדין לא בשלות ליישום הרעיון של יצירת קהילת ילדים וירטואלית, בארץ ובעולם, על בסיס ערכים משותפים, במטרה לחזק את הזהות היהודית של ילדי הגן. מצד אחד הן מביעות עמדות חיוביות לגבי חשיבות הנושא ומצד שני הן לא מגלות התלהבות ויוזמה כלפי יצירת קהילת ילדים וירטואלית. המחשב מבחינתן הוא כלי מצוין לפיתוח מיומנויות טכנולוגיות, להנאה, למשחק, ללמידה אך עדין אין להן חזון של ראיית האינטרנט ככלי להשגת מטרות חברתיות, תרבותיות ולאומיות.

אנחנו ממליצות למערכת החינוך ולקובעי המדיניות ל"הרים את הכפפה", לנצל את המוטיבציה וההתלהבות של הגננות מהמדיה הוירטואלית, ולעודד אותן להניף את הדגל של חיזוק הזהות היהודית בקרב הדור הצעיר על ידי יצירת גשר בין הילדים בארץ לאלה שבתפוצות. כל זאת, באמצעות בניית קהילת ילדים וירטואלית, תואמת התפתחות, על בסיס השייכות לעם ישראל.

קידוד שפת הריקוד של שרה לוי-תנאי ויצירת מתודולוגיה של שעורי ריקוד

הרקע למחקר

מחקר זה עוסק ביצירתה של הכוריאוגרפית שרה לוי-תנאי (1911-2005), מתוך הכרה בייחודיות ובמקוריות של סגנון הריקוד שיצרה לתיאטרון-מחול ענבל. לוי-תנאי הקימה את תיאטרון-מחול ענבל בשנת 1949 ויצרה ללהקה עבודות רבות במהלך השנים. סגנון המחול שלה מתבטא בשלושה היבטים עיקריים: א. תפיסה אמנותית רב-תחומית. ב. עבודה המעוגנת במסורת ותרבות של עדות המזרח, והנוף המקומי. ג. שילוב נושאים מסורתיים עם תפיסה תיאטרלית מערבית. במשך השנים יצרה לוי-תנאי משפטי תנועה, תבניות ויסודות תנועתיים שחזרו על עצמם בריקודיה, אך לא קידדה אותם או פיתחה טכניקה שיטתית. הצורך לגבש שפת מחול מתוך יצירותיה לא התממש בשל חוסר ידע מקצועי והצורך להתמקד בגיבוש דרכה האמנותית.

מטרת המחקר

מטרתו של המחקר לקדם את השפה התנועתית והתחביר של השפה ענבלית. תרומתו המרכזית תהיה בניסוח כלי ייחודי בעל היבטים פדגוגיים ואמנותיים היכול לשמש כבסיס להוראת הסגנון הענבלי, כמודל למורים ויוצרים שלתוכו יוכלו לצקת חומרי ריקוד אתניים ומסורתיים אחרים, היכרות מעמיקה עם ביטויי השפה התנועתית של לוי-תנאי, ומקור השראה או נקודת מוצא למעשה יצירה אחר.

הריקוד הוא מדיום קומוניקטיבי בעל צורה של "שפה", המצריך כישורים שכליים של המשגה, יצירתיות וזיכרון כנדרש בשפה מילולית. לשתי הצורות, לשפה המילולית והריקודית, יש מילון (צעדים ומחוות בריקוד), תחביר (כללים לחיבור המילון), וסמנטיקה (פירוש). בדיון התיאורטי האם הריקוד מכונן "שפה" מוצגות שתי גישות בסיסיות. את הגישה המצדדת מציג חוקר האמנות רובין קולינגווד (Collingwood), הטוען שהשימוש במילה "שפה" מסמן כל פעילות גופנית מבוקרת ואקספרסיבית, כששפת מחוות הגוף היא השפה הראשונה מכולן. גישה הקוראת תיגר על תזה זאת מציג הפילוסוף האמריקני ג'וזף מרגוליס (Margolis), הטוען שההתייחסות לאמנות הריקוד כשפה על כלליה וחוקיה מצמצמת ומפחיתה ממשמעויותיה. זאת מכיוון שיצירות המחול אינן מתפקדות כדי להביע רעיון בצורה מפורשת, אלא כדי לספק חוויה איכותית חדשה שממנה יכול הצופה להפיק משמעות אינדיבידואלית.

המשמעויות בריקוד נוצרות באמצעות פרוצדורות המייצגות אירועים כלליים ואירועים מעולם הריקוד יחד עם מבחר תנועות ועקרונות סידורם. המילון והתחביר, נושאי מחקר זה, נותנים לריקוד את האחידות הפנימית והמבנה שלו. מאגר התנועות של סגנון ריקוד מורכב ממבחר פעולות אנושיות אפשריות, והחוקרת אן גאסט-הטשינסון-גאסט (Gust-Hutchinson, 2006) מנסחת רשימה של 14 אבני בניין שאינן מוגבלות לסגנון וסוגה שעל פיה ינוסח הלקסיקון הענבלי. סוזן פוסטר (Foster, 1986) מציגה תיאוריה שעל פיה מוסברות הבחירות והשילובים של תנועות אינדיבידואליות על פי שלושה קריטריונים תחביריים: חיקוי (mimesis), פאתוס (pathos), ותאום תחבירי (parataxis). עקרונות אלה ישמשו להסביר את משמעות הבחירות בשפה הענבלית.

שאלות המחקר

מן האמור לעיל נגזרות מספר שאלות שעמן ניסיתי להתמודד:

1. האם ניתן לשרטט מתוך לקסיקון רחב מבחר של תנועות ומחוות ייחודיות שיהיו אבני בניין ייחודיות לשפה הענבלית, ואם כן מהן?
2. מהם השילובים הייחודיים היוצרים את התחביר הענבלי?
3. האם חשיפת אבני הבניין והתחביר של השפה הענבלית מצביעה גם על סגנון ענבלי? אם כן מהו?

מערך המחקר

המתודולוגיה המרכזית במחקר זה היא ניתוח תנועה, שבאמצעותה ניתן לבדוק את השלם על מנת להבחין בחלקיו. המטרה היא הבחנה ותאור חלקי הגוף הנעים, אבני הבניין של השפה - צעדים, תנועות, מחוות ומוטיבים, והתחביר המקשר ביניהם. ניתוח הריקוד יתבסס על שני השלבים הראשונים (הבחנה ותאור) במודל ניתוח הריקוד שניסחה ג'נט אדסהד (Adshed, 1988). הערכת העקרונות המארגנים את התחביר יתבססו על הקטגוריות הממיינות את מגוון הבחירות – חיקוי, פאתוס ותאום תחבירי - כפי שמציגה פוסטר (Foster, 1986). הנתונים שנאספו לצורך המחקר מתבססים על ניתוח מבחר ריקודים שיצרה לוי-תנאי, וניתוח סדנא בסגנון ענבלי שהעבירה אילנה כהן, רקדנית, מורה וכוריאוגרפית בתיאטרון-מחול ענבל.

מתוך הממצאים עולה כי מכל האפשרויות הפיסולוגיות של תנועה, השפה הענבלית עושה שימוש בעל משמעות במערך תנועתי המופק בעיקר משני חלקי גוף עיקריים: רגליים וזרועות. תנועות הרגליים הן פשוטות יחסית, וחשיבותן בהנעת הרקדן במרחב הבמה. תנועות הזרועות היא פואטית ומורכבת, ומעטרת את תנועות הרגליים. שתי קבוצות התנועה הנוספות הן המחוות והתנועות של הגוף והראש. שילוב צעדים ותנועות הרגליים עם תנועות של הזרועות הגוף והראש נארגים לרקמה עשירה היוצרת את התחביר של הסגנון הענבלי.

התנועות הייחודיות מבין תנועות הרגליים הן צעד הדעסה, תנועת ההנפה והצעדה התימנית. תנועות משמעותיות נוספות הן כפיפה, התקפלות-והתקרבות, קפיצות והתקדמות. מבין תנועות הזרועות, כפות הידיים והאצבעות בולט לקסיקון עשיר של מחוות של כפות ידיים ואצבעות. התנועות הבסיסיות של הגוף הן תנועות הגליות, קשתיות וההפניות וההטיות. תנועות הראש מעודנת ומסוגנת ומורכבת ממגוון מבטים ורטט.

התחביר הענבלי מתבסס על תנועה על ציר אנכי שצעד הדעסה מדגיש את איכותו הדינמית. מוסכמה תנועתית משמעותית אחרת היא ההתקפלות-התקרבות המתבטאת במפרכי הגוף של הירכיים, הברכיים, קרסוליים, וזרועות ונותנת לצורת הגוף הרוקד את צביונו הייחודי. ההתקדמות והכוון נותנים לריקוד את צורת התהלוכה, ומוטיב הואריאציות מעשיר את התנועות הבסיסיות. העצירות, הרקיעה והרטט משמעותיות בשל איכותן המקוטעת המעניקה איכות ריתמית לריקוד.

השפה הענבלית בנויה כסדרת תנועות, איך אינה מתפקדת כשפת סימנים מוסכמת. היא מבוססת על עקרון ייחודי המנחה את מעשה היצירה של לוי-תנאי. אבני הבניין התנועתיים הבסיסיים הן: תנועות רגליים – דעסה, הנפה, וכפיפה; תנועות זרועות - פיתול ורטט; כפות ידיים – מגוון מחוות של כפות ואצבעות הידיים; תנוחות הגוף – מעוגל או נטוי ישר; הראש, ומגוון השילובים ביניהם. יסוד בולט בשפה ענבלית הוא השילוב וההפרדה בין החלק התחתון והעליון של הגוף. השילוב מתבצע בין תנועות רגליים - התנועה הגדולה של המחול, לבין תנועות הזרועות – התנועה הזעירה והעיטורית, היוצר רקמה עשירה. ההפרדה נוצרת בין חלק הגוף

המסמל פעולות יומיומיות והתקדמות במרחב - הרגליים, לבין המחוות העיטוריות המתייחסות לפיוטים וטקסטים.

סיכום ודין

לסיכום, הצגת לקסיקון תנועות ותחביר של השפה הענבלית יכולים לשמש כלי ייחודי, עשיר ומקורי בידי מחנכים ומורים למחול, כבסיס ליצירת מתודולוגיה של שעורי ריקוד, או לשעורים שהשפה הענבלית תשמש בהם כנקודת מוצא לשילוב מסורות אחרות עם מחול תיאטרלי מערבי. הלקסיקון והתחביר הענבלי יכולים לשמש ביצירת מחולות המתבססים על הסגנון הענבלי, אך גם כאתר שבו ישולבו חומרים מסורתיים שונים אחרים עם תרבות עכשווית, ויזמנו אפשרויות ייצוג חדשות ומאתגרות לקהל הצופים.

השוואה בין היכולות הלשוניות והחברתיות של ילדים חד-לשוניים ודו-לשוניים בגן חובה

מטרות המחקר

במחקר זה השונו בין היכולות הלשוניות והחברתיות של ילדים חד-לשוניים וילדים דו-לשוניים בגן חובה. בדקנו את ההשערה הרווחת היום בנושא של שימור שפת-אם הטוענת ששימור וטיפול שפת-אם מקדמים את ההתפתחות של שפת הסביבה וכן שמצב זה תורם להשתלבות החברתית-הרגשית של הילד. זאת, בניגוד לגישות קודמות שעודדו טיפוח שפת הסביבה בלבד וגרמו לאובדן מהיר של שפת-האם ותרבותה. נושאים אלה לא נחקרו בישראל בהתייחס לילדים ילידי הארץ שהוריהם עלו מברית-המועצות לשעבר במהלך שנות התשעים.

בדקנו את עמדותיהם של ההורים ביחס לשימור וטיפול השפה הרוסית וכן את עמדותיהם ופעולותיהם לטיפול השפה העברית. במקביל בדקנו את הגישה של הורים חד-לשוניים ילידי הארץ לטיפול השפה העברית. בנוסף הערכנו את היכולות הלשוניות והחברתיות של הילדים בני חמש עד שש שנים בשתי הקבוצות. השתמשנו במבחני שפה להערכת העברית והרוסית ובתצפיות בחצר המשחקים של הגן להערכת היכולות החברתיות של הילדים הנבדקים. כמו כן בקשנו מהגננות למלא שאלונים על היכולות הלשוניות והחברתיות של הילדים.

ממצאי המחקר

מצאנו כי רוב הילדים להורים ילידי ברית-המועצות לשעבר היו בעלי יכולות נמוכות בשפה הרוסית וכן בעלי יכולות נמוכות יותר בשפה העברית משל הילדים החד-לשוניים. לעומת זאת מצאנו כי היכולות החברתיות של הילדים מבתים דו-לשוניים היו דומות לאלה של הילדים מבתים חד-לשוניים. ההסבר לממצאים קשור לדעתנו למיצב הבינוני-הנמוך של הנבדקים וכן להבדלים בין היכולות השפתיות הנדרשות לרכישת שפה ברמה התקשורתית-חברתית (BICS) לבין רכישת שפה ברמה הלימודית-האקדמית (CALP).

סיכום

בניגוד לדעה הרווחת שילדים רוכשים שפה שנייה בקלות וכי שהות ארוכה של ההורים בארץ מבטיחה רכישת שפת הסביבה (עברית) ברמה גבוהה אצל ילדיהם, מצאנו לא פעם קשיים רבים וידיעה דלה הן של שפת האם והן של העברית. ההשלכות החינוכיות של הממצאים הללו הן הצורך במתן העשרה לשונית לילדים מבתים דו-לשוניים. במיוחד חשוב הדבר במשפחות ממיצב נמוך ובינוני-נמוך.

מחקרי יחידת המחקר

סדנת סטאז': מעורבת או ייעודית?

הרקע למחקר

תוכנית ההתמחות בהוראה מיועדת למורים מתחילים בשנתם הראשונה בהוראה. מטרתה הן: 1. לחשוף את המתמחה בהוראה למצבי התנסות למידה חדשים הנובעים ממילוי תפקידו בזמן אמת, 2. לסייע למתמחה בהוראה לעצב לעצמו דפוסי פעולה פרופסיונאליים. באורח זה מבקשת התוכנית לקדם כניסה הדרגתית ומבוקרת למקצוע ההוראה. תוכנית זו מפקחת על ידי האגף להכשרת מורים במשרד החינוך, והיא מופעלת באמצעות שיתוף בין מוסדות ההכשרה להוראה ומוסדות החינוך, גני הילדים ובתי הספר, הקולטים את המורים לעבודה. במסגרת המערכת הקולטת לעבודה זוכים המתמחים לחונכות אישית על ידי מורה מנוסה. במסגרת המערכת המכשירה משתתפים המתמחים בסדנת סטאז'.

סדנת הסטאז' נועדה ללוות את עבודתו של המתמחה מן ההיבט העיוני והמעשי, לקדם חשיבה רפלקטיבית על עבודתו ולהתוות מסגרת לחשיבה משותפת באבחון הקשיים בתהליך הקליטה במוסד החינוכי, באורח זה היא מבקשת לסייע בהתפתחות המקצועית של המורה המתחיל. הסדנה נערכת לרוב במסגרת הומוגנית מבחינת תחומי הלימוד של המתמחים (להלן: סדנה ייעודית) או במסגרת הטרוגנית מבחינת תחומי הלימוד (להלן: סדנה מעורבת).

מטרות המחקר

1. לבחון האם קיימים הבדלים בין מתמחים המשתתפים בסדנה מעורבת לבין מתמחים המשתתפים בסדנה ייעודית בעמדות ותפיסות כלפי סדנת הסטאז' ותרומתה בתהליך קליטתם במוסדות החינוך השונים.
2. לבחון את עמדותיהם ותפיסותיהם של מנחים בסדנאות הסטאז' כלפי תרומתן של סדנאות ייעודיות וסדנאות מעורבות בתהליך הקליטה של מורים במערכת החינוך.

שאלות המחקר

1. האם קיימים הבדלים בין מתמחים המשתתפים בסדנה ייעודית לבין מתמחים המשתתפים בסדנה מעורבת בהיבטים הבאים:
 - מניעים בבחירת סדנת הסטאז'?
 - ציפיות מסדנת הסטאז' והערכת תרומתה בתהליך קליטתם במוסדות החינוך?
 - ציפיות ממנחה הסדנה והערכת תרומתו בתהליך קליטתם במוסדות החינוך?
 - עמדות ותפיסות כלפי הצגת הנושאים בסדנת הסטאז'?
 - עמדות כלפי אופי אוכלוסיית המתמחים בסדנה?
 - רמת שביעות הרצון מסדנת הסטאז'?
2. מהן עמדותיהן ותפיסותיהן של מנחות סדנת הסטאז' כלפי הסדנאות הייעודיות לעומת הסדנאות המעורבות?

שיטת המחקר

המחקר נערך בשנת הלימודים תשס"ח. במסגרתו הועברו שני שאלונים למדגם מייצג של מתמחים בסדנאות השונות בתחילת השנה ולקראת סוף השנה. שאלון תחילת השנה התמקד בציפיות של המתמחים מהסדנה ושאלון סוף השנה התמקד בהערכת התרומה של הסדנה לתהליך הקליטה במוסדות החינוך וברמת שביעות הרצון ממנה. השאלונים בוחנים סוגיות שונות הקשורות לתהליך ההנחה בסדנה: מניעים לבחירת הסדנה, הציפיות והתרומה של הסדנה, תפיסת תפקיד מנחה הסדנה והערכת תרומתו לתהליך הקליטה במוסדות החינוך, תפיסות כלפי הנושאים המועלים בסדנה ואופי הסדנה ורמת שביעות רצון מהסדנה. בנוסף נערכו ראיונות חצי-מובנים בקרב שמונה מנחות. הראיונות התמקדו בהערכת היתרונות והחסרונות של שני הסוגים של הסדנאות השונים ותרומתן עבור המתמחים.

ממצאי המחקר

ממצאי המחקר מלמדים כי בחירה בסדנאות מעורבות נובעת בעיקרה משיקולים טכניים ואילו בחירה בסדנאות ייעודיות נובעת משיקולים מוטיבציוניים ופדגוגיים. מהממצאים עולה כי מתמחים הלומדים בסדנאות הייעודיות מדווחים על תרומה רבה יותר של הסדנה בתהליך קליטתם במערכת החינוכית. הסדנאות הייעודיות יוצרות רצף בתהליך ההכשרה להוראה, וכתוצאה מכך ההתמקדות בהוראת הדיסציפלינה בשלב ההתמחות תורמת להגברת רמת הביטחון העצמי של המתמחה והיא מסייעת לו בהתמודדות עם התלמידים, עיצוב זהות מקצועית ושיפור מיומנויות פדגוגיות.

הסדנאות המעורבות, לעומת זאת, מקדמות שיח תיאורטי המתמודד עם שאלות חינוכיות כלליות ברמה המאקרו-חברתית. סדנאות אלו הן בעלות חשיבות רבה להתפתחות הפרופסיונאלית של המתמחים, יחד עם זאת הממצאים מלמדים כי תרומתן לתהליכי הקליטה של המתמחים במערכת החינוך בשנה הראשונה בכניסה למקצוע ההוראה נמוכה ביחס לסדנאות הייעודיות.

המתמחים בשני סוגי הסדנאות מדווחים כי המנחה בסדנה העניקה להם תמיכה אישית, אשר סייעה להם במידה רבה עד רבה מאוד בתהליך הקליטה במערכת החינוך. ההבדלים בין שתי הקבוצות ניכרים ביחס לתרומה הפדגוגית. כפי שעולה מהממצאים, תמיכה פדגוגית מצד מנחה הסדנה מסייעת במידה רבה יותר למתמחים בסדנאות הייעודיות מאשר לעמיתיהם בסדנאות המעורבות. ממצא זה קשור ליחודיות של הסדנה הייעודית והמיקוד שלה סביב תחום ידע ספציפי.

דפוסי השתלבות של בוגרי התוכנית הדמוקרטית מסמינר הקיבוצים במערכת החינוך וההוראה בישראל

הרקע למחקר

דוח זה מסכם מחקר שנערך בנושא השתלבות בוגרי התוכנית הדמוקרטית בחיי העבודה במערכת החינוך וההוראה בישראל. חינוך דמוקרטי הוא זרם בחינוך ההומניסטי ומוכר כחלק מהחינוך הפורמאלי בישראל ובמדינות רבות בעולם המערבי. התוכנית הניסויית – דמוקרטית במכללת סמינר הקיבוצים הינה תוכנית להכשרת מורים בשיתוף המכון לחינוך דמוקרטי. ייחודה של התוכנית הוא בכך שהיא משלבת את עקרונות החינוך הדמוקרטי בדרכי ההוראה והלמידה, בתכנים ובחזון החינוכי יחד עם התכנים המסורתיים שיש בכל תוכנית מוכרת להכשרת עובדי ההוראה. ייעודה של התוכנית היא כי הבוגרים עצמם יישמו עקרונות דמוקרטים בעבודתם החינוכית.

מטרת המחקר

מטרת המחקר הייתה לבחון את דפוסי ההשתלבות של בוגרי התוכנית הדמוקרטית במערכת החינוך ובחיי העבודה.

שאלות המחקר

1. מהם דפוסי ההשתלבות של הבוגרים בחיי העבודה (האם עובדים בהוראה או לא, ביה"ס דמוקרטי/אחר, תחום ההוראה, הוראה פורמאלית/ בלתי פורמאלית), והאם קיימת זיקה בין משתני רקע אישי ורקע אקדמי של הבוגר (מגדר, המסלול בו למד, שנת תחילת הלימודים, חובות אקדמיות שונתרו) - לבין דפוסי ההשתלבות האלה?
2. באיזו מידה הבוגרים שבעי רצון מההכשרה שהם קיבלו ומהיכולת שלהם ליישם בחיי העבודה את אשר למדו בתוכנית ואלו גורמים מההכשרה קשורים לתחושת הבוגרים כי הם מצליחים ליישם בעבודתם את החינוך הדמוקרטי?
3. מהן תפיסות הבוגרים ביחס להכשרה בתוכנית הדמוקרטית וביחס לקשר שבין ההכשרה בתוכנית לבין השתלבות בעבודת ההוראה. וכיצד ההכשרה והעבודה החינוכית השפיעו על חייהם האישיים?

שיטת המחקר

המחקר היה מחקר אמפירי תיאורי. המחקר שילב בין שאלונים "סגורים" לראיונות "פתוחים". מסגרת הדגימה הייתה רשימת מסיימי התוכנית הדמוקרטית של סמינר הקיבוצים עד שנת תשס"ט, הרשימה מנתה 92 בוגרים עד שנת הלימודים תשס"ט, מתוכם 23 בוגרים שהחלו לימודיהם במחזור הראשון בתשס"ג (מסלול רוח) וסיימו הכשרתם בתשס"ו, 25 בוגרים שהחלו לימודיהם בתשס"ד (מסלול רוח) וסיימו הכשרתם בתשס"ז, ו-44 בוגרים (24 במסלול רוח ו-20 במסלול סביבה) שהחלו לימודיהם בתשס"ה וסיימו בשס"ח.

מדגם – 40 בוגרים של התוכנית הדמוקרטית ענו על שאלוני המחקר. 12 בוגרים מתוכם השתתפו גם בראיונות. מדגם הבוגרים שענו על השאלונים מהווה 43% ממסגרת הדגימה.

הליך – 30 בוגרים ענו על השאלונים במסגרת כנס בוגרים שנערך במכללה באמצע חודש ינואר 2009. השאלונים היו אנונימיים. 10 בוגרים נוספים השיבו על השאלונים בטלפון או במסגרת ראיונות אישיים שנערכו. סך הכול כלל המדגם 13 בנים ו-27 בנות. הגיל הממוצע של הבוגרים/

ות היה 30.5 שנים (ס. תקן=5.24). בין הגילאים 23 – 33 מצויים 32 (80%) מהבוגרים. מעל גיל 33 מצויים 8 (20%) מהבוגרים.

כלי המחקר

א. שאלונים לדיווח עצמי. השאלונים פותחו על ידי החוקר בשיתוף פעולה עם צוות המורים המלמד במכון הדמוקרטי וכללו פרטי רקע אישי ואקדמי של הבוגר, פרטים על עבודת הבוגר כיום, סולמות שביעות רצון מההכשרה המקצועית ושביעות רצון מאפשרויות יישום התכנים שנרכשו במהלך ההכשרה בעבודת הבוגר, ותחושות מימוש עצמי מקצועי ומימוש עצמי אישי.
ב. ראיונות "פתוחים". לשם עריכת הראיונות ה"פתוחים" פנינו לשליש מהבוגרים שנטלו חלק במילוי השאלונים ה"סגורים". בין המראיינים היה ייצוג לכלל המחזורים, המסלולים והמגדרים.

ממצאי המחקר

ממצאי המחקר העיקריים העלו כי חלק גדול - 70% מהנבדקים - השתלבו בעבודת הוראה ורובם בבתי ספר דמוקרטיים או בבתי ספר להם ליווי של המכון הדמוקרטי (יסודי ותיכון). לא נמצאו קשרים בין ההשתלבות בהוראה ו/ או בהוראה בבתי ספר דמוקרטיים לבין מגדרו של הנבדק, המחזור בו למד או המסלול בו התמחה. מבין 30% הנבדקים שלא השתלבו במערכת החינוך דיווחו 15% כי הם בכל זאת עוסקים בהוראה אך של אנשים מבוגרים בחינוך הבלתי פורמאלי. רק 10% מהנבדקים דיווחו כי אינם עובדים כלל וזאת מסיבות אישיות. לא עלתה טענה של בוגרים שאינם עובדים במערכת החינוך או בוגרים שאינם עובדים כלל, שהאחריות לאי התעסוקה קשורה להכשרה בתוכנית או למערכת החינוך. כמו כן, נמצא כי מרבית הנבדקים, גם אלה שאינם עובדים בהוראה, העריכו את התוכנית הדמוקרטית כהתנסות שתרמה להצלחת השתלבותם בחיי העבודה וליישום עקרונות של החינוך הדמוקרטי בעבודתם. בנוסף נמצא כי לשיתוף הפעולה של העובדים האחרים במקום העבודה של הבוגר חשיבות משמעותית לתחושת הצלחתו בעבודה ולשביעות רצונו מהעבודה החינוכית שהוא עושה. נמצא כי תפיסת החינוך הדמוקרטי של הבוגרים מכוונת הפנמה ויישום של ערכים הומניסטיים חינוכיים יותר מאשר יישום פרוצדורות דמוקרטיות.

ממצא נוסף העלה כי הנבדקים דיווחו על השפעת ההכשרה בתוכנית על חייהם האישיים בעיקר בהתפתחות האישית וברכישת כלים להתמודדות סובלנית יותר עם הסביבה. ממצא זה עלה הן מתוך דיווחי הנבדקים על הפנמת ערכי התפיסה ההומניסטית בהתנהלותם בחיים הפרטיים, והן מתוך המתאמים שנמצאו בין תחושת המימוש בעבודה והמימוש העצמי בחיי האישיים. ביקורת שהעלו הבוגרים ביחס לתוכנית קשורה לאי השלמת החובות האקדמיות לתואר ובהיעדר ידע לעבודה עם תלמידים בעלי צרכים ייחודיים. ביקורת נוספת כוונה לשיעורי החינוך בהכשרה, בעיקר ביחס לאי הלימה בין ציפיות המרצים (כפי שתפסו זאת המראיינים) לבין ציפיות המראיינים עצמם בנוגע לרמת הקורסים והמטלות. ממצאי הראיונות ה"פתוחים" בחלק האיכותני למחקר תיקפו ברובם את ממצאי שאלוני המחקר הסגורים.

סיכום

מטרת המחקר הייתה לבחון את השתלבות בוגרי התוכנית הדמוקרטית בחינוך ובחיי העבודה. הנבדקים שהשתתפו במחקר (אשר היוו 42% מהבוגרים) דיווחו כי הם השתלבו בעבודה במערכת החינוך (70%) הן בבתי ספר דמוקרטיים והן בבתי ספר אחרים או בעבודה חינוכית אחרת (15%) כמו חינוך מבוגרים. מרבית הנבדקים ציינו את חשיבות שיתוף הפעולה עם הסביבה בהם עובדים (מנהלים, עמיתים הורים ותלמידים) כתנאי הכרחי להצלחת קידום יישומו של החינוך הדמוקרטי. ניתן לסכם כי ההכשרה בתוכנית הדמוקרטית קשורה להשתלבות גבוהה במערכת החינוך או בעבודה חינוכית ולתפיסת הבוגרים כי התוכנית העשירה אותם בידיע בעקרונות

החינוך הדמוקרטי ובהזדהות עימם. כמו כן, דיווחו הבוגרים כי ההכשרה בתוכנית סייעה ליישם ידע זה בעבודתם.

הערכת התכנית U-TEACH במכללת סמינר הקיבוצים

הרקע למחקר

בשנת תשס"ט החל לפעול במכללת סמינר הקיבוצים פרויקט U-Teach ביוזמת דיקנית הסטודנטים ד"ר דבורה גסר וראש תכנית המצוינים ד"ר אילנה רונן. מדובר בסדנאות מונחות לומדים (סמ"ל) המלוות קורסים דיסציפלינאריים ובהן משתתפים סטודנטים הלומדים בקורסים. סדנאות אלו נועדו לתמוך ולסייע לסטודנטים הנתקלים בקשיים בקורס מסוים, מחד, ולאתגר סטודנטים השולטים בתכנים הלימודיים, מאידך. הסדנאות, הניתנות בקבוצות קטנות, תומכות בלמידה של סטודנטים מתקשים ומועברות על ידי סטודנטים עמיתים שלמדו את הקורס בשנים קודמות והצטיינו בו ביותר. הדבר אמור לתרום ללמידה של הסטודנטים המתקשים ולתת ביטוי ליכולות הגבוהות של הסטודנטים החזקים, לשפר את מיומנויות ההוראה ואת הידע שלהם בחומר אותה הם מלמדים. הקמת הסדנאות תומכות הלמידה, היא ניסיון לתת מענה לצורך שעלה מהשטח ובעיקרו פער ניכר בידע וביכולות של הסטודנטים בקורסים שונים.

מטרות ושאלות המחקר

לבקשת יוזמות התכנית, במהלך שנת הלימודים תשס"ט, שהיא שנת הפעלתה הראשונה של התוכנית, לוותה התכנית במחקר הערכה, שמטרתו הייתה (1) לבחון את תרומתה של התכנית לסטודנטים המנחים ולסטודנטים המונחים (2) לאתר את נקודות העוצמה והתורפה של התכנית על מנת לשפרן לקראת השנים הבאות.

בהתאם למטרות ההערכה, המחקר מנסה לענות על 3 השאלות הבאות:

1. כיצד תופסים הגורמים המעורבים בתכנית (ראשי התכנית, המרצים, מנחי הסדנאות והסטודנטים המונחים) את מטרותיה?
2. מהן הציפיות של הגורמים השונים מתכנית זו?
3. כיצד תופסים גורמים אלה את תרומתה של התכנית לסטודנטים המנחים ולסטודנטים המונחים? באיזו מידה הגורמים השונים המעורבים בתכנית שבעי רצון ממנה?

שיטת המחקר

מחקר הערכה זה התבצע בקרב 5 קבוצות הבאות: ראשי הפרויקט (2), המרצים (3), מנחי הסדנאות (3), סטודנטים שהשתתפו בסדנאות (16) וסטודנטים שלא השתתפו בסדנאות (51). במחקר נעשה שימוש במספר כלי מחקר, שחוברו במיוחד לצורך המחקר הנוכחי והתאמו לכל קבוצה. כלי המחקר כללו שאלוני דיווח עצמי סגורים ופתוחים וראיונות עומק.

ממצאי המחקר

מטרות התכנית: כל הגורמים המעורבים שמים להם למטרה את שיפור ההישגים הלימודיים של הסטודנטים המתקשים. הסטודנטים עצמם הדגישו כי בחרו להשתתף בפרויקט בזכות רצונם להבין טוב יותר את החומר הנלמד ולקבל סיוע לימודי. הסטודנטים שלא השתתפו בסדנאות

ציינו כי החלטתם לא להשתתף נבעה בעיקר מבעיית שיבוץ במערכת השעות, והם הביעו חוסר שביעות רצון מהמצב הקיים והדגישו את הצורך בסדנאות. עם זאת, גורמים שונים המעורבים בהפעלת הפרויקט שמים דגש מעט שונה במטרות שהם מציבים בפני עצמם. להבדיל מראשי התכנית ומהמנחים שמציבים להם למטרות לסייע לסטודנטים מתקשים מחד ולאפשר לסטודנטים החזקים לבטא את יכולותיהם הגבוהות מאידך, מטרותיהם של המרצים מתמקדות בעיקר בסיוע לימודי לסטודנטים המתקשים.

ציפיות מן התכנית: הציפיות של כל הגורמים המעורבים בפרויקט היו גבוהות ביותר והדבר בא לידי ביטוי בכל ההיבטים שנבחנו במחקר. הן ראשי התכנית והן המנחים מדגישים את חשיבותה של האינטראקציה בין המנחים לבין המרצים האמורה לתת הכוונה מקצועית למנחים, להבטיח שהתכנים המועברים בסדנה עולים בקנה אחד עם תכני השיעור וגם להעצים את הידע של המנחים בקורס הספציפי. ההיבט העיקרי בו נראה כי ציפיות הגורמים היו פחות מוגדרים ומתואמים הוא תכני הסדנה.

שביעות רצון מהתכנית: כל הגורמים המעורבים בפרויקט הביעו שביעות רצון רבה ממנו. שביעות רצון זו באה לידי ביטוי בעיקר בהערכת התרומה של התכנית לסטודנטים המונחים והמנחים כאחד. מרביתם המכריע של הנחקרים מאמינים כי הפרויקט שיפר, מצד אחד, את רמת הידע וההבנה של הסטודנטים המתקשים ומצד שני העמיק את רמת הידע של המנחים בתחום דעת ספציפי.

סיכום ודין

לצד שביעות הרצון הרבה ותחושת התרומה עלו ההמלצות הבאות לשיפור הפרויקט:

(א) תאום ציפיות: יש לקיים מספר פגישות צוות לפני תחילת הסדנה ובמהלכה על מנת לעשות תיאום מטרות הסדנה והציפיות הנגזרות מהן; (ב) הצבת קריטריונים ברורים להשתתפות בסדנה: כדאי לבחור בקורסים המועברים ע"י מרצים שמעוניינים לקחת חלק בסדנאות ומסכימים לשתף פעולה לא רק ברמת ההצהרה אלא גם ברמת המעשה; (ג) הצבת קריטריונים ברורים לבחירת המנחה: עקב אינטראקציות המרובות בין המנחה למרצה, כדאי להשאיר את בחירת מנחה הסדנה למרצה עצמו; (ד) צורך בקורס הכנה למנחים: חשוב שמנחים פוטנציאליים יעברו קורס הכנה המודרך על ידי מומחי למידה ורצוי שקורס זה יחשב להם כקורס אקדמי; (ה) הגברת האינטראקציה בין הגורמים השונים: על מנת להגביר את מעורבותם של המרצים בסדנה, כדאי לשתף אותם יותר כבר בשלבים התחלתיים שלה; (ו) קביעת שעות העברת הסדנאות: בעקבות התלונות הרבות בנוגע לבעיות תיאום ושיבוץ מערכת, מומלץ למצוא מועד שיתאים לסטודנטים רבים ככל האפשר ואף רצוי מאוד לנסות לשבץ את הסדנא במערכת השעות של הסטודנטים.

הערכת פעילותה של המעורבות החברתית בשנה א' בשלושה מסלולים: גיל רך, יצירתי וחינוך מיוחד

הרקע למחקר

החל משנת הלימודים תשס"ט מחויבים כל תלמידי המכללה במעורבות חברתית בהיקף של שעתיים שנתיות במהלך לימודיהם. כל מסלול בוחר את אופי המעורבות בו הוא מעוניין ואת המועד בו תתבצע המעורבות. שלושה מסלולים במכללה בחרו בשנה זו לבצע את הפעילות עם תלמידי שנה א': מסלול יצירתי המבצע את המעורבות בעיר רמלה במהלך סמסטר אחד; מסלול הגיל הרך-חינוך מיוחד המבצע את הפעילות בדרום תל אביב במשך מסטר אחד; מסלול חינוך מיוחד המבצע את הפעילות בחולון במשך כל השנה. הפעילות בכל המסלולים מתבצעת במוסדות חינוך בלתי פורמאליים, מוסדות רווחה ועמותות שונות העובדות עם אוכלוסיות מוחלשות. המעורבות מלווה ב"קורס מלווה" במכללה שעוסק בסוגיות חברתיות למיניהן וכן על ידי המדריכות הפדגוגיות המעורבות במידה זו או אחרת.

ראש מנהלת "מעורבות חברתית בקהילה" במכללה, הגב' הדסה טרון, פנתה ליחידת המחקר בבקשה לבצע מחקר הערכה של התוכנית בשלושת המסלולים הנ"ל.

מטרות ושאלות המחקר

מטרתו של המחקר היא לבחון את מידת התרומה האישית והלימודית של המעורבות החברתית לסטודנטים המשתתפים בה.

1. מהן הציפיות של הסטודנטים מהמעורבות החברתית בתחילתה והאם ציפיות אלו התממשו בסופה?
2. מהי מידת התרומה של המעורבות החברתית עבור הסטודנט בפאן האישי וההוראתי?
3. האם קיימים הבדלים ברמת הציפיות והתממשותן בין הסטודנטים מהמסלולים השונים?
4. מהן תפיסותיהם של הסטודנטים כלפי חשיבותה של מעורבות בקהילה במסגרת הכשרת המורים והאם תפיסות אלו השתנו בעקבות המעורבות החברתית?
5. מהן תפיסותיהם של מרצי הקורס המלווה והמדריכות הפדגוגיות ביחס למעורבות החברתית והקשר שבין המעורבות לקורסים השונים?

שיטת המחקר

כלי המחקר: לצורך ביצוע ההערכה חוברו שלושה שאלונים. הראשון, מטרתו לעמוד על התחושות והעמדות של הסטודנטים בכל הנוגע למעורבות החברתית. השאלון כלל שאלות באשר לציפיות/ עמדות בנוגע לתרומת המעורבות החברתית לגורמים השונים ולסטודנט, תהליך ההכנה למעורבות החברתית, שביעות הרצון מהקורס המלווה, תרומת ההדרכה הפדגוגית למעורבות וקשיים שעלו במהלך הסמסטר/השנה. לסטודנטים הועברו שתי גרסאות דומות של שאלון זה, האחת טרם תחילת המעורבות החברתית, והשנייה בתום המעורבות החברתית. השאלון השני מטרתו לבדוק את עמדות מרצי/ת הקורסים המלווים את המעורבות החברתית.

השאלון כלל שאלות על מטרות הקורס, תכניו, מידת שיתוף הסטודנטים בבניית מודל הקורס ושביעות הרצון הכללית מהקורס.

השאלון השלישי מטרתו לבדוק את עמדות המדריכות הפדגוגיות. השאלון כלל שאלות על מקום ההדרכה הפדגוגית בפרויקט המעורבות החברתית.

אוכלוסיית המחקר: על השאלונים השיבו 76 סטודנטים/ות ממסלול החינוך המיוחד, 44 סטודנטים ממסלול החינוך היצירתי, ו-73 סטודנטים ממסלול החינוך לגיל הרך. בנוסף השיבו על השאלונים המרצים של הקורסים המלווים את המעורבות החברתית והמדריכות פדגוגיות מכל מסלול.

הליך המחקר: בתחילת שנת תשס"ט הועברו שאלונים, על ידי צוות המחקר, לכל הסטודנטים אשר התעתדו להשתתף במעורבות החברתית במהלך השנה. השאלונים הועברו במהלך שיעורי ההדרכה הפדגוגית; בסוף סמסטר א' / סוף סמסטר ב' (בהתאם למשך הפרויקט בכל מסלול) הועברו שוב שאלונים על ידי צוות המחקר לכל הסטודנטים אשר סיימו את פרויקט המעורבות החברתית. כמו כן, הועברו שאלונים למרצים של הקורסים המלווים את המעורבות ולמדריכות הפדגוגיות.

ממצאי המחקר

בימים אלו שוקד צוות המחקר על עיבוד הנתונים שהתקבלו מהשאלונים והכנת הדוח הסופי והמלא של מחקר זה.

הערכת קהילת לומדים חוקרת במכללת סמינר הקיבוצים

הרקע למחקר

בשנת תשס"ט נפתחו חמש סדנאות של קהילת לומדים במסלול המצוינים במכללת סמינר הקיבוצים עבור סטודנטים משנה ב' בתחומי דעת שונים. בשנת תשס"ח הנהלת המכללה וראש תוכנית המצטיינים, דר' אילנה רונן, פנו ליחידת המחקר בבקשה להעריך את הסדנאות עם סיומן. שנת תשס"ט הנה השנה השנייה לביצוע הערכה זו.

מטרת ושאלות המחקר

מטרת ההערכה הייתה לבדוק את שביעות רצונם של הסטודנטים מקהילת הלומדים ואת תרומת קהילת הלומדים להיבטים שונים כפי שהם נתפסים בעיני הסטודנטים. למחקר היו שלוש שאלות מחקר:

- (1) מהי מידת שביעות רצונם של הסטודנטים ממודל קהילת הלומדים ומתכנון של הקורס?
- (2) מהי מידת התרומה של קהילת הלומדים עבור הסטודנט בפאן האישי, הלימודי וההוראתי?
- (3) מהו הקשר בין השתתפות בקהילת לומדים לבין מעורבות חברתית?

שיטת המחקר

לצורך ביצוע ההערכה חובר שאלון שמטרתו לעמוד על התחושות והעמדות של הסטודנטים בכל הנוגע למידה בקהילת הלומדים. השאלון כלל שאלון שביעות רצון (לבדיקת שאלת המחקר הראשונה) אשר בדק היבטים שונים ובניהם שביעות רצון ממודל קהילת הלומדים, מהתקשורת בין המרצה לסטודנטים ושינויים רצויים בסדנה; שאלון תרומת הסדנה לסטודנט (לבדיקת שאלת המחקר השנייה) אשר בדק בין השאר את תרומת הסדנה בפיתוח מיומנויות וכישורי למידה, ובפיתוח חשיבה רפלקטיבית ויכולת הערכת עמיתים; ושתי שאלות אשר בחנו את הקשר בין קהילת הלומדים לבין מעורבותו החברתית של הסטודנט (לבדיקת שאלת המחקר השלישית). על השאלון השיבו 53 סטודנטים מחמשת הקורסים.

ממצאי המחקר

טרם בדיקת שאלת המחקר נבחן האם יש הבדלים בין תשובותיהם של הסטודנטים בחמשת הסדנאות השונות על מנת לאמוד את השוני האפשרי ביניהן. בבדיקה זו נמצא כי ממוצעי הקבוצות דומים ועל כן ניתוח הנתונים נערך באופן משותף לכל הקבוצות.

במסגרת סדנת קהילת לומדים ביצעו הסטודנטים את המעורבות החברתית לה הם מחויבים, ומרבייתם סבורים כי יש יתרון להמשך חיבור זה בין סדנת קהילת לומדים לעשייה החברתית. הסטודנטים דיווחו על שביעות רצון כללית גבוהה מהלמידה בסדנה: הם שבעי רצון במידה רבה ממודל קהילת הלומדים, מרוצים מהתכנים שנלמדו, מרמת האתגר הקוגניטיבי, ממבנה הסדנה ומהתקשורת עם המרצה. הסטודנטים חשים כי כל אלו עוררו בהם מוטיבציה להמשך עשייה חברתית. כפועל יוצא מכך מרבית הסטודנטים לא היו מעוניינים לשנות את התכנים ואת אופי הלמידה בסדנה.

באשר למידת התרומה מהלמידה, הסטודנטים דיווחו כי פיתחו מודעות חברתית בינונית גבוהה, הסדנה תרמה במידה רבה להכשרתם כמורים, והם פיתחו מיומנויות וכישורי למידה במידה

בינונית גבוהה. בנוסף, הסדנה תרמה להם במידה בינונית גבוהה ללמידה על עצמם כבני אדם ולפיתוח חשיבה רפלקטיבית ויכולת מתן משוב לאחר.

סיכום

ממצאי שנת תשס"ט דומים לממצאים שהתקבלו בשנת תשס"ח. בשתי השנים בהן נערכות סדנאות קהילת הלומדים, הסטודנטים מביעים שביעות רצון גבוהה.

הערכת התוכנית 'לומדים ביחד' במכללת סמינר הקיבוצים

הרקע למחקר

בארבע השנים האחרונות נקלטו בשכונת פרדס-כץ בבני ברק כ- 50 משפחות של עולים מאתיופיה ולהן כ- 55 ילדים בגילאי ביה"ס היסודי (כיתות א'-ו'). רבים מילדים אלו רכשו את יסודות הקריאה באופן חלקי בלבד ולפיכך מתקשים מאוד בהכנת שיעוריהם ובהתכוננות לבחינות. בכדי לאפשר לילדי העולים הזדמנויות חינוך שיאפשרו להם אפיק התפתחות חיובי, הוקם בשכונה, על-ידי מחלקת הרווחה בעיריית בני-ברק, בשיתוף עם מנהל חברה ונוער במשרד החינוך מרכז למידה. מטרתו של מרכז הלמידה היא לאפשר לכל תלמיד/ה תגבור לימודי שיביאם לכדי שליטה במיומנויות הלמידה ובעקבותיה לחוויית הצלחה בלימודיהם בביה"ס.

בתחילת שנת הלימודים תשס"ח הוקמה שלוחה של מרכז למידה זה במכללת סמינר הקיבוצים. שיתוף הפעולה בין המכללה למרכז, אשר קיבל את השם - 'לומדים ביחד' - התמקד בסיוע ל- 43 מילדי הקהילה אשר מוגדרים על-ידי בית-ספרם כתלמידים המתקשים ברכישת יסודות הקריאה ותלמידים הזקוקים לתגבור ועזרה במקצוע האנגלית. לכל תלמיד הוצמד סטודנט אשר עבד איתו במסגרת הוראה יחידנית. המפגשים התקיימו במכללה בכדי לזמן לתלמידים הזדמנות להתנסות בסביבה חברתית אשר עשויה לקרב אותם לעולם האקדמי.

היחידה למעורבות חברתית בראשותה של הדסה טרון פנתה ליחידת המחקר בבקשה לבצע מחקר הערכה של התוכנית.

מטרות ושאלות המחקר

מטרתו של המחקר הייתה לבחון את מידת התרומה האישית והלימודית של התוכנית לסטודנטים המשתתפים בה ולהסיק מסקנות לגבי המשך התוכנית בשנה שלאחר מכן. שאלות המחקר המרכזיות היו:

1. מהן הציפיות של הסטודנטים מהתוכנית בתחילתה והאם ציפיות אלו התממשו בסופה?
2. האם קיימים הבדלים ברמת הציפיות והתממשותן בין סטודנטים המלמדים קריאה לסטודנטים המלמדים אנגלית?
3. באילו תחומים חשים הסטודנטים כי נתרמו מהתוכנית?

שיטת המחקר

כלי המחקר: לצורך ביצוע המחקר חוברו שני שאלונים שמטרתם לעמוד על התחושות והעמדות של הסטודנטים בכל הנוגע להנחיית התלמידים העולים מאתיופיה. שני השאלונים בחנו את ציפיות/עמדות הסטודנטים בנוגע לתוכנית 'לומדים ביחד', תחושותיהם באשר למידת התרומה לתלמיד העולה, תפיסות לגבי מעורבות חברתית ושביעות רצון מהתוכנית.

אוכלוסיית המחקר: מדגם המחקר כלל 14 סטודנטים מהמסלול להסבת אקדמאים אשר לימדו את התלמידים העולים קריאה ו-17 סטודנטים מהמסלול לאנגלית אשר לימדו את התלמידים העולים אנגלית; מלווי התוכנית מטעם המכללה- מנהלת היחידה למעורבות חברתית, מרכזת התוכנית והמדריכה הפדגוגית של המסלול לאנגלית ומנהל מרכז הלמידה בבני ברק.

הליך המחקר: השאלון הראשון הועבר לסטודנטים בתחילת שנת הלימודים תשס"ח, טרם תחילת העבודה עם התלמידים, במהלך הרצאה מקדימה שניתנה להם במסגרת התוכנית. השאלון השני הועבר לסטודנטים בתום השנה במהלך שיעורי לימוד רלוונטיים. כמו כן, במהלך השנה התבצעו ראיונות עם מלווי התוכנית והתקיימה תצפית על עבודת הסטודנטים עם התלמידים העולים במכללה.

ממצאי המחקר

מהנתונים עלה כי תחושות הסטודנטים מהמסלול להסבת אקדמאים, אשר לימדו קריאה והשתתפו בתוכנית מבחירה, חיוביות יותר מתחושות הסטודנטים מהמסלול לאנגלית אשר לימדו אנגלית והשתתפו בתוכנית מתוך חובה. ממוצעי שביעות הרצון של הסטודנטים מהמסלול להסבת אקדמאים מהתוכנית בכללותה, מבהירות ההנחיות בתוכנית, מההנחיה והסיוע שקיבלו במהלכה, מההתאמה בין יכולותיהם לשיבוץ שקיבלו בתחילת השנה, ומההתאמה בין הקורס שליווה את התוכנית להתנסות בתוכנית גבוהה משביעות הרצון של הסטודנטים מהמסלול לאנגלית. כפועל יוצא מכך, הסטודנטים מהמסלול להסבת אקדמאים חשים כי נתרמו מהתוכנית בפן האישי יותר מהסטודנטים שלימדו אנגלית- הם סבורים במידה רבה יותר כי בעקבות התוכנית המסוגלות שלהם עלתה, הם שיפרו את יכולת עבודתם עם האחר, יכולת ההתמודדות עם קשיי תלמידים ויכולת ביצועי ההוראה. בנוסף, הם חשים כי תרמו יותר לתלמיד העולה מאתיופיה. לעומתם, הסטודנטים מהמסלול לאנגלית חוו אכזבה במהלך השנה. הם הגיעו לתוכנית עם רמת ציפיות גבוהה יחסית להיתרם מהתוכנית ולתרום ויצאו בתחושה כי תרמו ונתרמו במידה מעטה בלבד.

הערכתם של ימי העיון לבטיחות בדרכים במכללה

הרקע למחקר

כחלק מן המאבק בתאונות הדרכים והכרה בחשיבות החינוך לבטיחות בדרכים החליט משרד החינוך החל משנת תשס"ז לחייב כל מי שלומד לקבלת תעודת הוראה להשתתף ב-12 שעות של הרצאות וסדנאות העוסקות בנושא. ימי עיון אלו שהחלו בשנת הלימודים תשס"ז מתקיימים מספר פעמים במשך שנת הלימודים. מטרתם של ימי עיון אלו לקיים חשיפה ראשונית לנושא ברמה האישית (אנחנו כנהגים וכהולכי רגל) וברמה הדידקטית (תכניות לימודים הקיימות בתחום). בשנת הלימודים תשס"ט התקיימו שמונה ימי עיון לבטיחות בדרכים.

מטרת המחקר

הגב' מירי ובר, שאחראית על ימי העיון של בטיחות הדרכים במכללה, יזמה סקר אשר מטרתו לבחון את שביעות רצונם של הסטודנטים מיום העיון, כמו כן את בקיאותם בחומר הנלמד. לבקשתה, נערך הסקר בתום כל אחד מימי העיון על ידי יחידת המחקר וההערכה במכללה.

שאלות המחקר

- (1) מהי מידת שביעות רצונם של הסטודנטים מימי העיון על חלקיהם השונים?
- (2) מהי מידת בקיאותם של הסטודנטים בחומר שנלמד בימי העיון?

שיטת המחקר

כלי המחקר: לצורך ביצוע הסקר חובר שאלון הכולל שאלות סגורות ופתוחות, שמטרתו לעמוד על העמדות והתפיסות של הסטודנטים בהתייחס לימי העיון באופן כללי וכן התייחס לכל אחת מן הפעילויות בימי העיון. כמו כן השאלון כלל שאלות של "מבחן ידע" האמורות לבדוק כיצד החומר הנלמד בהרצאות וסדנאות נקלט על ידי הסטודנטים המשתתפים בהן.

אוכלוסיית המחקר והליך המחקר: אוכלוסיית המחקר הינה סטודנטים הלומדים במכללת סמינר הקיבוצים שהשתתפו בימי עיון לבטיחות בדרכים בשנת תשס"ט. הסטודנטים לומדים במסלולי הסבת אקדמאים להוראה או בשנה ג' ללימודיהם לקראת תואר בוגר בהוראה. הסטודנטים התבקשו להשיב על השאלון בתום יום העיון שחולק להם על ידי מירי ובר, מרכזת הסדנאות. כל ימי העיון נערכו בשנת הלימודים תשס"ט. סה"כ נערכו שמונה ימי עיון וכולם הוערכו בסקר זה.

בכל אחד מימי העיון השתתפו כ-80 נבדקים (הטווח נע בין 67 לבין 92) כאשר על השאלונים השיבו בדרך כלל כ-97% מן המשתתפים. סה"כ הנבדקים: 644.

ממצאי המחקר

להלן עיקרי הממצאים כפי שעלו במחקר זה:

עמדות הסטודנטים כלפי ימי עיון

באופן כללי ניתן לומר כי הסטודנטים שבעי רצון מימי העיון לחינוך לבטיחות בדרכים שהתקיימו בשנת תשס"ט. אף על פי שהסטודנטים סבורים כי העשירו את ידיעותיהם בנושא במידה בינונית בלבד, הם חושבים כי ישנה חשיבות רבה שמורים לעתיד יעברו יום עיון שכזה. באופן כללי

הסטודנטים מרוצים מהמפגשים שהתקיימו בימי עיון, למעט מפגשים בודדים שלדעתם לא הרחיבו את ידיעותיהם כלל.

עוד נמצע כי רוב הסטודנטים שהשתתפו דיווחו על עומס יתר רגשי ותוכני ביום העיון. הצעות לשיפור שהועלו על ידי הסטודנטים בהקשר לימי העיון היו: (א) לחלק או לקצר את היום או לחילופין להוסיף יותר הפסקות/להאריך אותן; (ב) להגיש כיבוד ושתיה; (ג) לחלק לסטודנטים מידע כתוב או לשים את החומר ההרצאות באתר; (ד) להוסיף מידע על אתרים, ספרים, ועזרים היכולים להיות לעזר בבתי הספר ובגני הילדים; (ה) להוסיף יותר סדנאות מעשיות ולהפחית בחומר תיאורטי וכן להפחית בהרצאות פרונטאליות ולהוסיף יותר שיתוף חיוותי של הנוכחים; (ו) להוסיף יותר מפגשים עם משפחות שכולות או נפגעים; (ז) להוסיף כלים דידקטיים להעברת החומר בכיתה.

רמת הידע של הסטודנטים לאחר ימי עיון

ניתן לומר כי הסטודנטים שולטים היטב בחומר הנלמד במפגשים השונים של ימי עיון, אולם יש לציין כי באופן עקבי היו מספר שאלות בהן טעו רוב הסטודנטים.

סיכום

לסיכום, ניתן לומר שקיימת שביעות רצון בקרב הסטודנטים מימי העיון לבטיחות בדרכים וכי הם שולטים היטב בחומר הנלמד במפגשים. יתכן כי את רובו הם ידעו כבר מלכתחילה ללא קשר ליום העיון, כפי שגם הם ציינו בשאלון. עם זאת, הסטודנטים סבורים כי יש חשיבות רבה להעברת ימי עיון אלו למורים לעתיד.

המגמה לחינוך לצדק חברתי, סביבתי וחינוך לשלום במכללת סמינר הקיבוצים

הרקע למחקר

התוכנית לחינוך לצדק חברתי, סביבתי וחינוך לשלום החלה דרכה במכללת סמינר הקיבוצים בשנה"ל תשס"ו וזאת לאחר מחקר חלוץ מצומצם אשר נערך בשנה"ל תשס"ג. התוכנית היא מגמה בתוך המסלול לבית הספר היסודי, והיא פועלת על פי עקרונות הפדגוגיה הביקורתית. מטרתו של חינוך מורים ברוח הפדגוגיה הביקורתית היא להכשיר מורים ברוח ערכים של צדק חברתי וסביבתי, שוויון ודאגה לחברה, שיתוף, חופש, דמוקרטיה וסולידאריות. המורה, על פי תפיסה זו, מלבד היותו מורה בכיתה אשר מיישם את עקרונות הפדגוגיה הביקורתית, הוא גם ובעיקר מוביל שינוי חברתי. דרך הכשרת המורים היא ייחודית ומדגישה דיאלוג בין שותפים, העצמה אישית והטלת ספק, כל זאת מתוך חייהם של הלומדים. רציונל התוכנית לחינוך לצדק חברתי, סביבתי וחינוך לשלום במכללה, כמו גם מטרתיה, מושתתים כאמור על עקרונות הפדגוגיה וגם התנהלותה ואוכלוסיית הלומדים בה מייצגים עקרונות אלו.

מטרת המחקר

התוכנית לוותה בהערכה במהלך שלוש שנים החל משנתה הראשונה (תשס"ו- תשס"ח), על ידי יחידת המחקר של המכללה, וזאת בעקבות בקשת הנהלת המכללה. מטרת ההערכה הייתה לבחון ולהעריך את התוכנית לצדק חברתי בשלושת השנים הראשונות לקיומה מבחינת ייחודה, שביעות הרצון מהתנהלותה, תוצריה, השפעותיה והקשר שלה למכללה.

שיטת המחקר

המחקר שילב מתודה כמותית ואיכותנית. איסוף האינפורמציה נעשה במגוון כלים הכוללים שאלונים לסטודנטים, ראיונות עם רכזות התוכנית, ראיונות עם בעלי תפקידים במכללה, ראיונות עם מורים, מסמכים וכן נתונים מן המנהל הכוללים ציוני קבלה וציונים במגוון תחומי לימוד של הסטודנטים ושל קבוצת ביקורת. קבוצת הביקורת כללה סטודנטים מן המסלול היסודי, "הרגיל", אשר לומדים במחזורים מקבילים למחזורי הלימוד של קבוצת הסטודנטים בתוכנית לחינוך לצדק חברתי (קרי: סטודנטים אשר החלו לימודיהם בתשס"ו, בתשס"ז ובתשס"ח).

ממצאים

ייחודה של התוכנית נבחן משני היבטים עיקריים. הראשון הוא פרופיל הלומדים בתוכנית הכולל פרופיל אישי ופרופיל אקדמי. השני בחן את תפיסותיהם של המעורבים את ייחודה של התוכנית.

הממצאים הנוגעים לפרופיל הלומדים העלו הטרוגניות גבוהה במשתנים אישיים כמו גם בנתוני קבלה של הלומדים. עם זאת, למרות ההטרוגניות במשתנים אישיים נמצאה הומוגניות גבוהה יחסית בציוני הלומדים בעיקר בקורסים הנלמדים במסגרת המגמה. זאת ועוד, נמצא כי ציוניהם של הסטודנטים מן התוכנית לצדק חברתי במקצועות שונים, הנלמדים במסגרת המגמה, גבוהים יותר ובהבדל מובהק מאלו של סטודנטים מקבוצת הביקורת. עם זאת לא נמצאו הבדלים בין שתי הקבוצות בציוני הקורסים הנלמדים במסגרת ההתמחויות ועל ידי מורים דיסיפלינריים.

הסבר אפשרי לממצאים אלו המצביעים על אי הלימה בין הטרוגניות מחד והומוגניות מאידך, כמו גם על פערים בציונים לטובת הסטודנטים מן המגמה לחינוך לצדק חברתי בקורסים הנלמדים במסגרת המגמה, נראה כי טמון בממצאים אחרים המצביעים על הבדלים מובהקים בין הקבוצות במספר הסטודנטים בעלי ציונים חסרים. נמצא כי בקבוצת הסטודנטים במגמה יש אחוז גבוה יותר של סטודנטים עם ציונים חסרים בתחומי הלימוד השונים, השונה באופן מובהק בהשוואה לאחוזם בקבוצת הביקורת. מתוך כך ניתן לשער כי אמנם ציוניהם של הסטודנטים בקבוצת הצדק החברתי גבוהים בהשוואה לציוניהם של הסטודנטים בקבוצת הביקורת, אולם קבוצת הסטודנטים בתוכנית לצדק חברתי להם יש ציונים, מהווה רק חלק מן הקבוצה ואיננה מייצגת את הקבוצה כולה. משום, שכפי שצוין, מספר רב של סטודנטים בקבוצה זו הם בעלי ציון חסר. יתרה מכך, יתרון הציונים שנמצאו לטובת הסטודנטים בקבוצת הצדק החברתי נמצאו במגוון התחומים אשר נלמדים במסגרת המגמה. יתרון זה לא נמצא במסגרת לימודי ההתמחות אשר נלמדים שלא במסגרת המגמה. ממצא זה ניתן להניח כי הסטודנטים הטובים בקבוצה דומים לסטודנטים טובים בקבוצות אחרות במכללה, קרי: אינם עולים עליהם וגם אינם נמוכים מהם. במילים אחרות, בשל בעיית הייצוגיות של קבוצת הסטודנטים בעלי ציונים לא ניתן להסיק מסקנות לגבי כל הקבוצה, וזאת, כאמור, בשל העדר ציונים של סטודנטים רבים בתוכנית לצדק חברתי. הסבר אפשרי נוסף לפער הציונים יכול להימצא באופי ההוראה והלמידה במגמה הנגזר מן התפיסה הפילוסופית הביקורתית. על פי תפיסה זו הסטודנטים אינם נבחנים אלא מבצעים עבודות בקורסים השונים, את העבודות הם יכולים לשפר בעקבות הערות המנחות על מנת להגיע למיצוי יכולותיהם, וכך הם מגיעים לציונים טובים יותר.

ניתן לסכם ולומר כי באופן כללי קבוצת הסטודנטים בתוכנית לצדק חברתי הטרוגנית מאוד במאפיינים אישיים ובמאפיינים אקדמיים. ביטוי לכך ניתן למצוא בנתונים אישיים כמו גם בנתוני קבלה וכן באחוז גבוה במיוחד של סטודנטים בעלי ציונים חסרים בקבוצה במגוון תחומי הלימוד. עם זאת, הסטודנטים הטובים בקבוצה דומים במאפיינים אקדמיים לסטודנטים טובים בקבוצות אחרות במכללה.

באשר לתפיסת ייחודה של התוכנית עולה הסכמה גורפת של רכזות התוכנית, הסטודנטים בתוכנית ובעלי תפקידים במכללה. על פי עמדותיהם של כל המעורבים, לתוכנית רציונל, מטרות ותכנים ברורים המבוססים על תפיסת העולם של הפדגוגיה הביקורתית. כל אלו משפיעים באופן ישיר, מלבד על התכנים הנלמדים בתוכנית, גם על הרכב הסטודנטים בה, דרכי ההוראה והלמידה וכן על עבודת הצוות והתנהלותו בתוך מוסד המכללה.

ניתן להצביע על שני מעגלי התייחסות עיקריים הנוגעים ל**שביעות הרצון מן התוכנית והתנהלותה**. מעגל ראשון מתייחס ל**התנהלותה הפנימית של התוכנית**. ניכר בתשובותיהם של הסטודנטים כי הם שבעי רצון מאוד מהיבטים מגוונים של התוכנית ובמיוחד מיום החינוך וההתנסות המעשית. שביעות רצונם של הסטודנטים הולמת גם את ציפיותיהם האישיות. גם הצוות מעיד על שביעות רצון גבוהה מהתנהלותה של התוכנית כמו גם מהתפתחותה והשינויים שחלו בה כדי להתאימה לפרופיל הלומדים המגוון.

מעגל שני מתייחס למידת שביעות הרצון מהתנהלותה החיצונית של התוכנית, קרי: מול גורמים **שונים במכללה**. ביחס למעגל זה מועלים קשיים ובעיות. רכזות התוכנית כמו גם בעלי תפקידים במכללה מעידים על בעייתיות ועל צורך בשיפורים ושינויים. מצד בעלי תפקידים במכללה מודגשת התנהלות בעייתית של רכזות התוכנית מול גורמים במכללה אשר איננה מקדמת שיתופי פעולה ומעצימה את הסגירות. רכזות התוכנית מציין מודעות לביקורת ומדגישות כי המכללה איננה מסוגלת להתמודד עם אוכלוסייה רב תרבותית לפיכך מעורבותן בטיפול בסטודנטים חורג מהרגיל, עובדה החושפת אותן לעימותים עם גורמים שונים במכללה. זאת במיוחד לאור העובדה כי אין הגדרה ברורה, חד משמעית ואשר נהירה לכל המעורבים באשר לאחוזי חריגות של סטודנטים בתוכנית.

תוצריה של התוכנית נבחנו בעיקר על פי תפיסותיהם של הסטודנטים הלומדים בה וזאת בהשוואה למטרותיה. הממצאים הכמותיים והאיכותניים מעידים על תפיסת תרומה רבה לתוכנית בקרב הסטודנטים וזאת בכל ההיבטים שנבחנו אשר מייצגים את מטרותיה של התוכנית. הסטודנטים מעידים גם על שינויים אקטיביסטיים הכוללים חיזוק פעילותם בארגונים החברתיים בהם היו מעורבים כמו גם מעורבות בפרויקטים חינוכיים במכללה ומחוצה לה. השפעותיה של התוכנית והקשר שלה למכללה נבחנו משתי נקודות מבט: של רכזות התוכנית ושל בעלי תפקידים במכללה. הרכזות של התוכנית מדגישות את תרומתה העצומה של התוכנית להעלאת המודעות החברתית במכללה וכן את מעורבותם של הסטודנטים ביוזמות ופרויקטים חברתיים במכללה. עם זאת, רבים מבעלי התפקידים במכללה פחות ערים לפעילותם של הסטודנטים במכללה ואף קוראים להם להיות מעורבים וליזום פרויקטים הקשורים בדרכי החינוך הייחודיות להם. עוד מציינים בעלי התפקידים, כפי שהוזכר, סגירות והתנהלות שאיננה מקדמת שיתופי פעולה וקשר חיובי עם התוכנית ושותפיה.

מחקר ההערכה ניסה לתת ביטוי להיבטים מגוונים הנוגעים לתוכנית לצדק חברתי בשנותיה הראשונות, זאת תוך התייחסות לשאלות מפתח ולבחינתן מנקודות מבט מגוונות, פנימיות לתוכנית (סטודנטים בתוכנית וצוות התוכנית) כמו גם חיצוניות לתוכנית (בעלי תפקידים במכללה). ממצאי ההערכה מעלים תמונה מורכבת ביחס לתוכנית לחינוך לצדק חברתי בעיקר בפער שבין ה"פנימי": שביעות הרצון של הסטודנטים והצוות מן התוכנית ומימוש מטרותיה, לבין ה"חיצוני": מקומה וקשריה של התוכנית עם המכללה. הדו"ח המלא כולל המלצות מפורטות הנוגעות בעיקר לצורך בשיתופי הפעולה בין צוות התוכנית וגורמים במכללה, ה"פנימי" וה"חיצוני".

סקרים פנימיים

לבקשתה של הנהלת המכללה

סקר לבדיקת הביקוש למעונות סטודנטים בקרב תלמידי המכללה

סמדר דוניצה-שמידט

סקר אפקטיביות הפרסום בקרב סטודנטים אשר החלו לימודיהם בשנת תשס"ט

קטיה רוזנברג, סמדר דוניצה-שמידט והילה אקרמן-אשר

סקר שביעות רצון משירותי הקפיטריה

אניה גליקמן

סקר שביעות רצון משירותי המכללה

אניה גליקמן

מחקרים בתהליך

קורסים "משעוליים" במכללה: עמדות ושביעות רצון של סטודנטים ומרצים

טל שמר אלקיים וסמדר דוניצה-שמידט

לבקשתה של ד"ר יהודית ויינברגר

קידום דרגות במכללה: ידע ועמדות מרצים

עדינה משעל וטל שמר אלקיים

סיוע במחקרים עבור מרצים במכללה

ניתוח משוברים תלמידים בתוכנית התואר השני בניהול

סמדר דוניצה-שמידט
לבקשתו של ד"ר אבשלום אדרת

ניתוח ממצאי מחקר בנושא עמדות ותפיסות הוריות כלפי מתבגרים

גל הרפז גורודיסקי
לבקשתה של צאלה מיינרט

הוראה מקוונת במכללה

אורנה פליקס, מירי שיינפלד וגל הרפז-גורודיסקי

מחקרים שהוצגו
בכנסים בחו"ל

שיח סימנים – חרשים מספרים על עולמם

בסרט מדברים 6 אנשים חירשים בגילאים שונים. המרואיינים מספרים על עצמם על משמעות החירות עבורם, המפגש עם השומעים, ההתמודדות שלהם בחברה הישראלית על גווניה. הראיונות משולבים כפסיפס זה בזה ושוזרים יחד את הספורים האישים לספור קהילתי החושף את מורכבות החיים בתרבות החרשים. הצילום מתמקד בדמויות המרואיינות בפורמט אחיד ורקע שחור אחיד כשהדגש הוא על תנועות הידיים והבעות הפנים ללא הסחה של רקעים ויזואליים אחרים. המרואיינים מסמנים ושפת הסימנים מתורגמת רק לכתוביות בעברית (או אנגלית) ללא דיבוב. הקולות הנשמעים בסרט הם רק קולות של חרשים ללא קריינות או תרגום לשפה דבורה. הצופים בסרט מתבוננים בתנועות ומנסים להבין את המשמעויות של הסימנים. הסרט "כופה" חוויה ויזואלית של הבנת שפה תלת מימדית. הוא פותח צוהר לעולם העשיר של תרבות החרשים על נקודות המבט השונות והחשיבה האחרת. הסרט חושף גם את ה"חירות" של החברה ואי הסובלנות שלה לשונים בתוכה. מבחינה קולנועית הפורמט של הסרט מאד מינימליסטי ובזה יחודו, כוחו ינבע מהסיפורים והשפה הויזואלית הפורצת מן המסך.

הספור החברתי הנרקם הוא ספור של הדרה, של שוליות, של התמודדות בעלת ירידות ועליות, שמחת חיים ועצב עם מגבלות המציאות. הסרט על חברת החרשים ותרבותם מציב מראה לחברה בכללותה ממנה משתקפת מגבלותיה. שלוב אנשים עם חריגויות בכלל וחרשים בפרט נמצא במגמה של השתנות ושפור, הטכנולוגיה משפרת את חייהם, אך חייהם של מי שחיים בשולי החברה עדיין מורכבים מאד וקשים. הספורים שעולים שופכים אור מיוחד על החיים בצל החברה השומעת, נכונותה להקשיב ולהתגבר על קונספציות שגויות. הסרט מעורר שאלות לגבי דיכוי קבוצות שוליים, לגבי מציאות מתסכלת המעוצבת על ידי תפיסות מוטעות ודעות קדומות, חירות החברה למי שאינו "כמו כולם". מבחינה קולנועית בשל המינימליזם של הצילום הוא אינו מהווה תחרות לסיפורם החזק של המרואיינים ומשאיר את כל הבמה לספור המסתפר בשפה ויזואלית מהפנטת.

מעמדו של התצלום בעיבוד של חוויה טראומתית בטקסט פואטי

טראומה הינה אירוע בעל עוצמה רבה שהפרט איננו מסוגל להגיב עליו כיאות, המחולל מהפך נפשי ארוך-טווח. החוויה הטראומתית נקלטת, נרשמת ומאוחסנת כזיכרון חבוי, המקבל את מלוא תוקפו רק לאחר זמן. בהרצאה זו אבחן את תפקידו של התצלום בעירור זיכרון החוויה הטראומתית ובתהליכי העיבוד של זיכרון זה, ואצביע על שלושה תפקידים מרכזיים של התצלום בעיבוד החוויה של הטראומה המשוחררת בטקסט פואטי:

1. התצלום, כייצוג של העבר, אשר מבחינת מהותו דבק במקור ולא ניתן להפרדה ממנו, אבל בו זמנית הוא גם העדות החיה ביותר להעדרו של האובייקט, מהווה **מדיום וויזואלי המתווך** בין מקור החוויה של הטראומה במציאות ובין מי שמעלה אותה בזכרון, ומתמודד עם שיחזור במדיום המילולי.
 2. התצלום מהווה **גירוי** המאפשר חדירה מחדש אל מקור הטראומה לשם עיבודה ואתר הנכחה המאפשר את שחזורו של האירוע הטראומתי.
 3. התצלום מהווה מעין **"שולחן עבודה"** עליו נעשים תהליכי העיבוד של הטראומה והזירה שבה מתרחש המאבק בין עירור זיכרון הטראומה והוצאתו ממצבו החבוי אל הנכחתו, ובין התפוגגותו כחלק ממנגנוני ההגנה של חווה הטראומה.
- את דברי אדגים באמצעות יצירות משל אידה פינק ודן פגיס.

סימולקרה ומציאות בזיכרון השואה: פרשת שינדלר

איך לעבור מתחום העדות האותנטית למדיה? איך להתמודד עם מסחור, טריביאליזציה, וולגריזציה, הונאה עצמית וזיוף במעבר מהיסטוריה לייצוגים פואטיים של חוויה אסונית כמו השואה? בספרו סימולקרות וסימולציה (ז'אן בודריאר, 2007 [1988]) מציע בודריאר ארבעה שלבים עוקבים של הדימוי: השתקפות של ממשות עמוקה; הסוואת הממשות העמוקה ופגיעה בטבעה; הסוואת העדרה של הממשות העמוקה; ניתוק הקשר בין הממשות והדמיון - סימולקרה טהורה כשלעצמה. בהרצאה זו אדון בפרשת שינדלר כמקרה מבחן לבחינת שלבי הסימולקרה על פי שלוש צורות של עדות אסונית: העדים שחוו את אירועי הפרשה בפועל; העדות על הפרשה כפי שיוצגה בסרטו של ספילברג (1993) "רשימת שינדלר"; והעדות על פרשה זו כפי שיוצגה בסרטו של אומן הווידיאו עומר פאסט "רשימת ספילברג" (2003).

"רשימת שינדלר" זיכתה את ספילברג באוסקר (1993), וגרמה להגברת התודעה של השואה בקרב ציבור רחב של קהלים בעולם. בסרט זה אבחן את המנגנונים הרטוריים שספילברג השתמש בהם כדי לפרוץ לתודעה הגלובאלית של השואה. בהמשך, אשווה סרט זה לסרט הווידיאו של עומר פאסט "רשימת ספילברג". בסרט הווידיאו שנעשה 10 שנים לאחר "רשימת שינדלר", מראיין עומר פאסט תושבים מקרקוב, פולניה, שעבדו כניצבים בסרטו של ספילברג בסצנות בגטו קרקוב, במחנה הריכוז פלאשוב ובאשוויץ. הניצבים המרואיינים מספרים בסרט של עומר פאסט (בסגנון הסרט "שואה" של לנצמן) על האופן שבו נבחרו על ידי הבמאי (מי ליהודים ומי לנאצים ולמשתפי הפעולה), על סצנות המוות וההשפלה שחוו תוך כדי המשחק ועל הבלבול בין משחק ומציאות, במיוחד לאור העובדה שאחדים מהניצבים חיו בתקופה שהאירועים האלה התרחשו. הסרט חושף כי המחנה שנבנה עבור הסרט של ספילברג הפך להיות אתר אטרקטיבי לסיורי תיירים יותר מאושוויץ הנמצא בקרבת קרקוב, משום שהוא במצב טוב יותר מהמחנה המקורי.

בהרצאה אציג על פי מקרה מבחן זה כיצד הטקסטים של הדורות הבאים משוחחים עם האירוע ההיסטורי האסוני. אברר מהי עמדת המוצא של טקסטים אלה ואחשוף את מנגנוני הייצוג שלהם באמצעות תחבולות מדיומאליות ופואטיות תוך שימוש במושג הסימולקרה כציר מרכזי בבחינת יחסי דמיון ומציאות בנושא טעון זה.

הזיקה למקרא ביצירתו של אברהם ב. יהושע, אש ידידותית: דואט

יצירתו של א"ב יהושע, אש ידידותית, (תשס"ז), מקיימת זיקה עמוקה למקרא בכלל ולספר ירמיהו בפרט הן במישור הגלוי והן במישור הסמוי.

ספר התנ"ך מאוזכר מספר פעמים ברומאן, ובין שתי הדמויות - ירמי וגיסתו דניאלה, מתנהלת שיחה ארוכה על יצירות הקורפוס המקראי.

פסוקים 11-18 מפרק מ"ד בספר ירמיהו מצוטטים באופן מלא בעמ' 366 בנקודת צומת חשובה ביצירה. לאחר המובאה הארוכה הזו מתאחדות שתי העלילות הפנימיות (הבו - זמניות) ברומאן.

הגיבורים ביצירה נושאים ברובם שמות מקראיים השאובים מספרי נביאים.

בהרצאה תינתן הדעת בעיקר לשקיעין מספר ירמיהו ברומאן - ברובד העלילה, במישור עיצוב הדמויות ועוד. כמו כן ייבחנו מקומו של מיתוס הירידה של בני ישראל למצרים והירידה של ירמיהו הנביא למצרים, וההישענות הארכיטיפית על מיתוס עקידת יצחק (= מות אייל, בנם של ירמי ושולי, מאש ידידותית).

היניקה המוגברת מן המקרא והדיאלוג העירני עימו מתגלים כאמצעי אמנותי להעמקת ההיגד האידיאלי של היצירה.

הפוליטיקה של התיאטרון היהודי

ההרצאה מציגה תחזית למשמעותו וחשיבותו של התיאטרון הפוליטי היהודי במאה ה-21 ולנושאים שבהם עליו לעסוק כדי להתקיים וכדי להשפיע, וזאת על רקע השינויים המאקרו-הפוליטיים שחלו בעולם מאמצע המאה ה-20 ועד ימינו, ובעיקר על רקע הגלובליזציה תרבותית.

הטענה הראשונה המוצגת בהרצאה מגדירה את חשיבותה של הזהות התרבותית הפרטיקולארית בעולם של גלובליזציה תרבותית, שבה ההאחדה של זרמים תרבותיים עלולה ליצור טשטוש של הייחודיות התרבותית ושל הזהות התרבותית של הפרט. אף על פי כן, אם התיאטרון רוצה להיות בעל משמעות גדולה הוא חייב לאמץ גם זרם גלובלי ובסופו של דבר להגדיר סינתזה בין הזרם הפרטיקולארי והזרם הגלובלי – שתאפשר לשני הזרמים להשפיע זה על זה ולהפרות זה את זה.

הטענה השנייה עוסקת בחשיבותו של התיאטרון בהתגבשותה של זהות יהודית בעולם שבו הדת היהודית מאבדת את מקומה כמאפיין המרכזי בזהות היהודית. במסגרת הדיון יובהר המנגנון הפסיכולוגי היוצר את הזהות התרבותית האישית באמצעות אמפתיה עם דמויות מורכבות המשתכנות בתת המודע הקולקטיבי של הפרט.

הטענה השלישית היא שבעולם בו אנו חיים הולך וגדל חופש הבחירה של הפרט בהגדרת זהותו התרבותית, ובמובנים רבים כבר היום יכול אדם לבחור לעצמו מרכיבים רבים בזהותו מתוך השפע המוצע לו בסופרמרקט של הזהויות הקיימות ברחבי העולם. אם חופש הבחירה ימשיך ויגדל תצליח הזהות התרבותית היהודית לשרוד, רק אם היא תהיה מסוגלת להציע זהות בעלת עומק ומשמעות שתצליח להתחרות בהיצע של זהויות אחרות. אם חפצי חיים אנו – עלינו לשקוד על פיתוח זהות תרבותית שיהודים החיים ברחבי העולם ידבקו בה ולא ירצו לוותר עליה.

בהמשך ההרצאה יפורטו הנושאים בהם חייב התיאטרון היהודי לעסוק, אם אכן הוא רוצה להישאר ז'אנר משמעותי ומשפיע. הנושאים מחולקים לשני זרמים - הזרם הפרטיקולארי והזרם הגלובלי. להלן תקציר הנושאים:

בזרם הפרטיקולארי:

1. בחינה מחודשת של עיקרי הדת היהודית: האל, תארו, סמכויותיו, מקומו בחיינו הדתיים, הפרטיים, החברתיים והתרבותיים. בחינה מחודשת של ההלכה היהודית תקפותה, התאמתה לעולם הגלובלי המודרני.
2. בחינה מחודשת של מקומה של הדת בפוליטיקה היהודית והישראלית.
3. בחינה מעמיקה של הסכסוך הישראלי ערבי, תולדותיו והשלכותיו הן בתיאטרון הישראלי והן בתיאטרון היהודי בעולם.
4. בחינה מחודשת של היחסים בין היהדות לבין דתות אחרות – בעיקר הנצרות והאסלאם.
5. בחינה מחודשת של היחסים בין הקהילה היהודית במדינת ישראל שבה חיים כיום כ-40% מיהודי העולם, לבין קהילות יהודיות אחרות בעולם.

6. בחינה מחודשת של הפלורליזם הדתי בעולם היהודי, ויחסי ההפריה ההדדית בין הזרמים השונים: האורתודוכסי, הקונסרבטיבי, הרפורמי, והחילוני.
7. בחינה מחודשת של אחריותן של קהילות יהודיות לגורלן ולרווחתן של קהילות יהודיות במצוקה.
8. בחינה מחודשת של המוסר היהודי במאה ה-21, ודיון בשאלות מוסריות המתעוררות בין אדם לחברו בתוך הקהילה, ובין אדם לחברו הנמצא מחוץ לקהילה.
9. בחינה מחודשת של האנטישמיות המודרנית בעולם הנוצרי ובעולם המוסלמי. הקשר בין אנטישמיות לבין אנטי-ציונות. בחינה מחודשת של הפונדמנטליזם האסלאמי וביטוייו בארצות האסלאם ובארצות בהן יש קהילות מוסלמיות גדולות.
10. התיאטרון חייב להמשיך ולבחון את האופן בו נשמר הזיכרון ההיסטורי היהודי בקהילות ברחבי העולם ובישראל.

בזרם הגלובלי:

1. התיאטרון היהודי חייב לעסוק בנושאים פוליטיים גלובליים בראייה היסטורית ובראייה עכשווית, ולעקוב אחרי השינויים המקרו-פוליטיים המתרחשים בעולם החל מהתפרקותה של ברה"מ, התחזקות הלאומיות במזרח ומרכז אירופה, ועד לעליית כוחה הכלכלי והפוליטי של סין.
2. התיאטרון היהודי חייב לבדוק את חלוקת ההון ם בחברות המפותחות ואת יחסן של החברות האלה לעניים ולעובדים הזרים החיים בהן.
3. התיאטרון היהודי חייב לסייע בבקרה על תהליך הגלובליזציה התרבותית כדי להבטיח שלא תיהרסנה התרבויות הפרטיקולאריות בחברות החלשות באירופה, באפריקה, באסיה ובדרום אמריקה.
4. התיאטרון היהודי חייב לעסוק בתהליך המכונה "התנגשות הציוויליזאציות" וליצור אפשרויות לדיאלוג בין הציוויליזאציות המתנגשות. דיאלוג כזה עשוי להפוך את ההתנגשות לתחרות בונה שתביא בעקבותיה קידמה.
5. התיאטרון היהודי חייב לעסוק בגורלן של קהילות לא יהודיות הנתונות בסכנה – ובפרט של אלה הנתונות בסכנה של רצח עם.

רשימת הנושאים הפרטיקולאריים והגלובליים הללו היא מקיפה ומפורטת. ריבוי הנושאים ברשימה הוא גם חולשתה – היא איננה מגדירה מספר מצומצם של נושאים ואיננה קובעת סדר עדיפויות ביניהם. אמני התיאטרון היהודי שיבחרו את הנושאים מתוך הרשימה יגדירו בכך את מחויבותם להמשך קיומה של זהות יהודית משמעותית בדורות הבאים.

זיכרון משם וזיכרון מכאן – ייצוגים של הקונפליקט הישראלי פלסטיני בסיפורת השואה של הדור השני

המילים "כאן" ו"שם" אינן רק מראי מקום שמסדירים את המרחב. בסמיכות, הן אופוזיציה בינארית טעונה מבחינה תרבותית: משאת נפש/מצוקה גדולה; נכסף/מאיים. מקומן של המילים באופוזיציה עשוי להשתנות בהתאם לנקודת המבט על ה"כאן" ועל ה"שם".

"שם" בתודעה הישראלית מהדהד כמעט מיד את זיכרון השואה: "שם" הוא המקום הגיאוגרפי שבו התרחשה השמדת יהדות אירופה, הוא מקום האסון. "שם" הוא גם החולשה ואין האונים, הצאן לטבח, המאיים. ארץ "שם" היא הארץ המסתורית, הבלתי נודעת, שהילד מומיק נוימן, גיבור הרומן של דויד גרוסמן עיין ערך: אהבה, מנסה לשחזר. הוא פועל "להרכיב מחדש כמו בפאזל את ארץ שם שנעלמה לכולם" (עמ' 21). כמבוגר הוא מבין שחיו "כאן" מוטבעים בסימן ה"שם", וכי נגזר עליו להמשיך ולשכפל בחייו כאן את השלכותיו של האסון שקרה "שם". כדי להבין את חייו כאן עליו לחיות את חייו שלא נחיו ב"ארץ שם". הדמיון הילדי מבקש להקים מחדש את הארץ המסתורית כאן, והמבט הבוגר מזהה את המטענים הרגשיים של ארץ שם שוכנים בתוכו, כמקום שדורש ממנו התייחסות והכרה, מקום שעליו להגיע אליו ולגעת בו כדי שיוכל לחיות את חייו החדשים כאן, כ"איש חדש" – נוימן.

הגבול התרבותי בין שם לבין כאן, נחצה, והמטענים הקשים של הזיכרון משם נעים לכאן. זהו פרויקט הכתיבה של סופרי הדור השני: כתיבת הזיכרון המושתק והמודחק של הוריהם ניצולי השואה; כתיבת מקור הולדתם שלהם, כבנים ובנות לניצולים, בין חורבות האסון שקרה שם, ולא "כאן".

"כאן" הוא המקום שנחלם כמקום המרפא, כמולדת, כמקום הבטוח, כמקום שבו משוקם הכבוד הנרמס וגדל בו דור חדש, חזק וגיבור. "כאן נולדתי, כאן נולדו לי ילדי כאן בניתי את ביתי בשתי ידי" אומר השיר. אבל "כאן" הוא גם המרחב שהיו בתים אחרים שנהרסו והיו על יושביהם לזיכרון שנמחק: הזיכרון המקומי הפלסטיני. גם כאן היה אסון ששרידיו מפוזרים עדין במרחב כחורבות וכגלי אבנים. הוא רוח הרפאים שמאחורי מלחמות ישראל.

במאמר ארצה לבחון את ייצוגיו של הזיכרון הפלסטיני בסיפורת השואה של הדור השני. ארצה להראות כי יצירתם נכתבת בין שני זיכרונות שהופעל עליהם כוח משתיק, וכי כתיבתם את זיכרון השואה של הוריהם הניצולים, מתכתבת באופן גלוי או סמוי, מודע או בלתי מודע עם הזיכרון הפלסטיני, ועם הסכסוך (על ה"כאן") שהוא ממשיך לקיים. ארצה להדגים זאת בכתיבתם של דויד גרוסמן (עיין ערך: אהבה); אריאלה אביגור רותם (חמסין וצפרים משוגעות) ויהודית קציר (הנה אני מתחילה).

עם העדשה לאחור: מצלמים זיכרון נעדר

אחד מהנושאים המרכזיים בהם עוסקת סיפורת השואה של בני דור שני הוא דרכי הגישה של צאצאי הניצולים אל הזיכרון המשפחתי (החסר, הנעדר, הבלתי מדובר). במאמר זה ארצה להצביע על השימוש המיוחד שעושים צאצאי הניצולים הספרותיים בפרקטיקת הצילום במסגרת מסעם בעקבות הזיכרון המשפחתי. פרקטיקה זו, בת לווייה מוכרת לכל נוסע, "שומרת הזיכרון" של המסע, מעוצבת בכתיבתם של בני הדור השני במהופך, כמהלך לאחור בזמן: מתוך ההווה זורק החדר השחור (הקאמרה אובסקורה) אור על החור השחור; תיעוד של האין, תצלום של עבר שנכחד, תמונות זיכרון של ההיעדר.

אני אבקש להדגים זאת בספריהם של אליאונורה לב (סוג מסוים של יתמות), מיכל גוברין (השם) ואמיר גוטפרוינד (שואה שלנו).

Educational empowerment of youth towards controlling the forces of destruction within themselves and within their societies: Israeli perspective, global issues

This article is a tribute to the late Prof. Zvi Lam, one of the most distinguished educational theorists in Israel and an influential teacher to many scholars and practitioners in the area of education. It begins with Lam's assertion regarding the supreme obligation of any moral, political or citizenship education to cultivate in youth the kind of intellectual and moral maturity or competency by which they would be able to conduct their lives wisely and control the destructive forces within themselves and within their societies. In order for us to grasp fully the meaning, relevance and importance of his position, the article continues with explorations of the currently most threatening forces of corruption and destruction as well as the theoretical foundations that are relevant to Lam's position and illuminates its manifold aspects. The forces of destruction addressed here are those which are most troubling in Israel, though are also pressing almost everywhere around the globe. The schools of thought discussed here are presented in three philosophical discourses: the "liberal-rational", "critical theory and pedagogy", and "progressive-feminist". The article ends with a recommendation to adopt Lam's position and to weave into all curricula and educational programs the ethical mission of empowering the young towards political literacy – being informed, critical, autonomous and engaged citizens – by which they would be able to lead sound lives and control the destructive forces that threaten us all.

Career, family and gender: Comparative research on men studying education versus computers

This study compared the motives of men studying education, with those of men studying computers, in choosing a particular career. The research analyzed perceptions regarding family and career and the participants' gender orientation. The research instrument was a four-part self-report questionnaire. The sample included 100 men, 42 studying education and 58 studying computers.

The findings indicate that men who choose a career in education are more motivated by the need to make a "contribution to the individual and to the community" as opposed to the computers-majors, who are more motivated by "status and financial gain". It was proposed that the education-majors having made their choice based on traditionally feminine motives, and therefore would be considered to be more feminine in their characteristics and their self-perceived gender orientation. However it was found that the most prevalent orientation in this group was an "androgynous" one, possessing both male and female behavioral characteristics chosen to suit various situations. On the other hand, male students studying computers most frequently displayed a masculine orientation. Androgynous types chose careers and study programs in accordance with their desire to make a contribution to "the individual and to the community" as opposed to the masculine types who tend to be motivated by "status and financial gain". Men studying education often hold modern perceptions of family and career' supporting the idea of full partnership in relationships and parenting, providing opportunity for full self-realization for both partners. On the other hand the computer majors perceive relationships in a more conservative manner, assigning the division of labor according to gender, and viewing success in ones career as an expression of masculinity.

The findings of the research reflect the changes in the professional and familial perceptions of the education-majors and illuminate their struggle with more conservative norms in society.

Literacy and meta-pragmatic talk (with and between children)

The aim of this research was to highlight the importance of meta-pragmatic talk as a promoter of social and academic learning. The research presented is part of a longitudinal study on the development of discourse skills of children from two age groups: 4-7 and 9-11. The data were collected in two situations: natural peer-talk and half-structured interviews with adults. Meta-pragmatic discourse concerns feedback which speakers provide to their own and to others' language behavior. Therefore, the expression of the ability to criticize human thinking is related to literacy.

The results show that the children from both groups and in both situations prefer meta-linguistic talk as their second choice. Qualitative analyses reveal that the most common meta-linguistic talk relates to reading and writing and present seven insights into the manner children perceive what reading and writing is about.

The research suggests directions on how to use meta-linguistic discourse to encourage social and academic learning. It is important for teachers to be aware and to make sure that a variety of educational activities, which require the use of meta-pragmatic skills, are proposed to children in order to promote their social and academic learning.

Hiding shapes

The National Council of Teachers of Mathematics (NCTM) emphasizes developing spatial sense because "Spatial understandings are necessary for interpreting, understanding, and appreciating our inherently geometric world. Insights and intuitions about two- and three-dimensional shapes and their characteristics, the interrelationships of shapes, and the effects of changes to shapes are important aspects of spatial sense" (NCTM, 1989 p.48). Xistouri & Pitta-pantazi (2006) found a significant positive relationship between both spatial abilities and performance in symmetry, as well as with mathematical achievement.

The new Israeli curriculum for mathematics at primary school also focuses on spatial abilities and the need to develop them. To develop spatial sense it is recommended that "children must have many experiences that focus on geometric relationships; the direction, orientation, and perspectives of objects in space; the relative shapes and sizes of figures objects; and how a change in shape relates to a change in size" (NCTM, 1989 p.49).

We studied how Israeli students from primary school deal with spatial tasks. We adapted two of Del Grande (1990) suggestions for spatial sense activities, focusing mainly on the following aspects: visual coping, left-right coordination, and figure ground relationship. We traced and interviewed 36 students from grades one through six. According to Piaget's theory (Piaget & Inhelder, 1954) we expected that younger children will show some difficulties, while older students would succeed, but our findings showed that, as always, it is not that simple.

In our short oral presentation we will describe the activities. We will show the students' results (both correct and incorrect answers), describe various strategies they applied, and present the main false intuitions we found. We will also show the development of spatial sense that we traced, based on students' results.

Awareness, knowledge and willingness to deal with sexual education among students in academic colleges of education in Israel

It is commonly accepted that sex education should start at early age as part of children's socialization process. Most teachers hold positive attitudes towards programs on sex education, but some surveys showed that there is a discrepancy between their overt attitudes towards sex education and their willingness to practice this as part of their professional duty.

This study is a first attempt in Israel to check attitudes, knowledge, and willingness of students of education to deal with topics connected to sex and family life education as part of their teaching tasks. The data were collected through a closed questionnaire with a sample of 757 students-teachers (86% females) from seven educational colleges in Israel.

The findings show that most students did not receive a comprehensive sex education during their school education. The absolute majority of respondents think it is important to include sex education in the school curriculum, and most are in favor of dealing with sex education themselves when they become teachers. The topic of sexual violence is perceived as most important by the students. About half of the students responded that they require further information on this topic. The other important topic is "Directions for Help" in case of distress. Approximately one half of the students asked for additional information on sexual identity and homosexuality, though they did not think this was an essential topic for their students.

Responses to the knowledge questions showed a lack of knowledge in physiology and anatomy of the reproductive system, sexually-transmitted diseases, contraceptive means, abortions, sexual orientation, and sexual violence.

A healthy, responsible and educated sexual behavior is crucial in the life of every young person in the modern society. In conclusion, the colleges of education should consider adding courses and workshops that deal with these important subjects.

The presence of BodyMind approaches in Gestalt education, training and facilitation

In this presentation we shall discuss:

1. Ways in which embodied presence is figural in the curriculum of training programs (for example: in IsraGIC a training day begins with physical warm-ups),
2. The influence of theoretical body-paradigms on Gestalt teaching and education (for example the influences of Reichian theory and other approaches),
3. Body-oriented practices that may be adopted into Gestalt trainings (such as Qi-Gong, Breath-work, elements of Dance/movement-Therapy etc.)

We shall facilitate a discussion group that would explore such interests (and additional ones that participants may add). We will support the group to maintain an embodied stance with some experiential body-awareness and movement practices.

The ‘Discourse of EYL’ (English for Young Learners): A critical study of EYL as a socio-cultural phenomenon in Israel

The status of English as a global language is tied up with the evidently growing interest in English for Young Learners (EYL) and the demand for early English as a Foreign Language (EFL) or English as a second language (ESL) programs in many countries around the world (Graddol, 2006; Jung & Norton, 2002; Nikolov & Djigunović, 2006). Over the years, strong forces of internal pressure for EYL, created mainly by parents, principals and politicians, have resulted in many schools in Israel introducing English in grades 1 and 2.

In this paper I will discuss key findings based on a study which used critical discourse analysis to examine and explain the current trend for EYL in grades 1 and 2 in Israel. Analyses of 33 in-depth semi-structured interviews of parents, pupils and acting position-holders and samples of published texts reveal a particular, recognizable Discourse (Gee, 1999, 2005) people in Israel construe on the topic of EYL. This Discourse, identified as the ‘Discourse of EYL’, stems from a range of issues rooted in people’s culture, ideologies and theories and seems to be driven by social or international trends and international aspirations.

This paper will focus on three major themes which compose the ‘Discourse of EYL’ namely: ‘Globalization’, ‘Consumerism’ and ‘Good parenting’. These indicate that the promotion of EYL in grades 1 and 2 is influenced by parental pressure, social, ideological and political issues rather than purely pedagogical concerns. The analysis will illuminate the ways in which the ‘Discourse of EYL’ acts as a powerful force in regulating schools’ policy, controlling educational decisions, effecting classroom practices and people’s daily life. Furthermore, analysis provide evidence that people in Israel project themselves, with hopes and desire, into an idealized, abstract, global world, in which the Discourse of EYL plays a major part.

Forgotten, remembered and re-forgotten: The role of forgetting in working through the Holocaust trauma within poetic language

In *The Odyssey*, Odysseus struggles persistently not to forget Ithaca, his birthplace to which he strives to return. His encounters with the Lotus, Cirque, the Sirens and Calypso were rites of passage in this struggle. Forgetting in Homer is that of home and homeland, which, upon taking place, is likely to disintegrate personality. In this sense the Homeric Epic epitomizes the struggle of Western culture to immortalize memory as a center pillar of self-identity. Forgetting is commonly considered as an attack on the reliability of memory, a deficiency in human ability to cope with reality, and an obstacle to overcome in the attempt to recollect. But is this view a faithful representation of the role of forgetting in molding the self? Or might forgetting have an active, essential role in establishing and maintaining self-identity?

Here I will examine the role of forgetting in the memory of Holocaust trauma and in the poetic language of trauma. I will argue for the existence of three types of forgetting in the aftermath of traumatic experience: *deep forgetting*, *differential forgetting*, and *cathartic forgetting*. I will define and explain each of these types of forgetting and illustrate them in poetic texts. I will also analyze the poetic devices used in representing each type of forgetting.

Deep forgetting is the first type of forgetting that I will discuss. A traumatic experience is an encounter with the unexplainable, culminating in horror, helplessness and muteness. The survivor's story is haunted by the chaotic events that are sealed in the personal oblivion. Lyotard refers to the Differend, where something is there but irretrievable. Agamben refers to a Lacuna, where the survivor can not access the hard core of the trauma. LaCapra refers to an excess that escapes representation. Could the Differend, the Lacuna and the Excess all point to dense forgetting of the traumatic core? Has this dense forgetting a special role in coping with the trauma? In my analysis I will rely on studies from memory research, which indicate that recall of the episodic memory alters the original memory, and the more the items in episodic memory are reactivated, the more they distant themselves from the actual experience. Thus, the fragility of episodic memory might exert great influence on the outcome of the traumatic experience. It could be that the apparently forgotten core traumatic memory, which one could trace only by the Differend, Lacuna or the Excess, is a consequence of an implicit drive to keep this memory unaltered forever, as a mental obligation not to betray the real representation of the traumatic experience.

Differential forgetting is the second type of forgetting that I will discuss. This type of forgetting hinders interaction between daily memories and traumatic ones. It seems to be able to facilitate co-existence of the present with the traumatic past. This issue is discussed at length in Langer's study on Holocaust survivors. Langer suggests duality, in which the survivor exists in parallel worlds: the normal and the traumatic. I will illustrate this duality by analyzing a metaphor used by survivors, which is the 'snake skin' metaphor. In this metaphor the shed snake's skin is used as an image for memory plasticity.

I will conclude this paper by presenting the third kind of forgetting: the cathartic forgetting. In this type of forgetting I further refer to two processes: forgetting by active erasure, which will be demonstrated by a poem by Szymborska, and the other one, acting the opposite way, by reactivating memory in a circumscribed mental arena as in the poetic work or in psychoanalysis, where the subject may feel safe to do so. In both cases, after being able to bring the memory up and reprocess it, the subject can hopefully put the memory aside, and live as Pagis termed in the lively plateau.

In conclusion, in order to understand mechanisms of the traumatic memory, we should not ignore forgetting mechanisms. Forgetting plays an important role in understanding traumatic memory, not as a failure of memory but as a positive faculty that can play an important role in shaping the affected individual's present and future.

Effects of aquatic interventions in children with neuro-motor impairments: A systematic review of literature

The purpose of this article was to determine the effectiveness of aquatic interventions in children with neuro-motor impairments. A search of electronic databases that included Medline, Eric, PsychLit, PEDRO, SIRC, CINAHL and Cochrane between 1966 to January 2005 was conducted. We searched using the following key words: 'hydrotherapy', 'aquatic therapy', 'water exercise' and 'swimming'. An additional resource that was attained manually included the Aquatic Therapy Research Bibliography until 1999. Titles and abstracts were assessed manually according to the following inclusion criteria: (1) population (children with neuro-motor or neuromuscular impairments) (2) intervention (aquatic program). Articles were reviewed according to merit of design, population participants and outcome measures with respect to International Classification of Function and Disability terminology (changes in body function, activity level and participation).

Results: Results extracted 11 articles of the 173 that were retrieved met the inclusion criteria. These included one randomized control trial, two quasi experimental, one cohort study, two case control studies and five case reports. Seven articles reported improvement in body functions, and seven articles reported improvement in activity level. Two of the four articles that investigated outcome measures regarding participation described positive effects while the findings of the other two revealed no change. None of the articles reported negative effects due to aquatic interventions.

Conclusion: According to this review, there is a substantial lack of evidence-based research evaluating the specific effects of aquatic interventions in this population.

Teaching statistics and research methodology with e-learning as a part of initial teacher training

Courses in statistics and research methodology are mandatory for all students taking part in the pre-service program of teacher education in Israel. Since research reveals that in-service teachers do not use technology in school because they didn't experience it in college an attempt has been made by some colleges to address this problem by transforming traditional courses in statistics and research methodology into online ones. Such trial was conducted also at The Kibbutzim College of Education. This decision is a part of a general policy to encourage lecturers to prepare new and innovative courses using IT. Two main software platforms are used in this project: Asynchronous platform – HighLearn and Synchronous platform - Interwise Connect.

The benefits of online learning, as mentioned by students, are the improvement in technology and writing skills, and the experiencing of new methods of communication (Brown, Kirkpatrick & Wrisley, 2003). There are also benefits that cannot be gained by traditional learning such as ease of asynchronous access, low marginal cost for additional students, the opportunity to take a variety of courses from different sources, and the flexibility to respond to multiple learning styles.

The process of building an E-learning course in Statistics went via three phases: an initial pilot phase of 20 students participating in an E-learning course; a second phase of implementation with 150 students and a third ongoing phase in which further changes are implemented in the courses by the lecturers based on the two first stages. The process is still continuing, but we expect to report preliminary results in our presentation.

In the presentation, both platforms and the online pedagogy will be presented and discussed. The adaptation of a traditional statistics course to an e-learning course will be proposed as an example of team work that facilitates the huge amount of work that has to be done. The innovative aspects of the change will be presented and discussed.

Food markets as indices of social change: The Carmel Market in Tel Aviv

In light of the growing popularity of food cooperatives, local farmers' markets and organic food markets amongst the Israeli professional middle-class, this paper examines the changes traditional consumers' food markets undergo in aim to attract consumers of similar backgrounds. Focusing on the Carmel market, located amidst the city center of Tel Aviv, I argue the traditional food market, from catering to the working class and lagging behind in offering new food items for sale, has turned into a social arena in which new culinary trends are constructed, shaped and propagated to the general public. Thus, from passive recipients and interpreters of culinary trends, vendors have turned into active social agents who shape the form and content of the food scene of scene in Tel Aviv. The paper discusses the ways these changes have taken place and the social and political contexts which have caused vendors take this course of action.

Ergonomics for children: An intervention program for elementary schools

We present an educational intervention program in Ergonomics, to be taught by the school's physical education (PE) teacher, in a special ergonomics class supplementing regular PE classes. The program was delivered to elementary school children in the 4th to 6th grades during the 2007/08 school year. The PE teacher was a graduate of the program "Ergonomics in the Life Cycle", taught to PE students at the Kibbutzim College of Education in Israel for the past 11 years.

The intervention program's goal is to educate young children for balanced posture and body function with correct, efficient movement patterns in order to prevent back pain and other posture problems. Studies clearly indicate the rising frequency of such problems in the lower grades, due mainly to inefficient mechanical functioning beginning at an early age. The intervention program, which combines theoretical knowledge of body sciences together with adapted movement activities, addresses five main topics: (a) meaning and history of ergonomics, (b) the human body: structure and function, (c) sitting and sitting in front of the computer, (d) lifting and carrying, (e) movement patterns, balanced posture and body awareness. The intervention was followed by empirical research; data analysis is currently in process.

The program was accepted enthusiastically by the participating children, their parents and by the entire school staff. As a result, the program will be continued and expanded to other schools. We expect the school system to incorporate these ergonomics lessons as supplements to the existing PE curriculum delivered to children throughout their years of growth and development.

Ancient knowledge, up to date theories and modern applications in the mathematics classroom

Mathematics educators have been emphasizing the importance of integrating the history of mathematics in the curriculum (Arcavi, 1987; Kline, 1972). "Knowing the past is the key for understanding the present" (J. Dewey in "Democracy and Education"). The integration of computers and historical aspects contribute to the interest and understanding in teaching and learning mathematics. We will describe a way of adapting ancient Greek knowledge and ideas to modern mathematics, using up to date theories of learning as well as up to date technologies.

In this presentation we will describe a way of adapting ancient Greek ideas to modern mathematics using computers in a constructivist way. Educational theories were already developed by the ancient Greeks. The fundamental issues they dealt with are still relevant in education today (Guri, 1985). Thales, Socrates, Aristoteles, and other Greek philosophers (600-400 B.C) believed that exchange of opinions is the main issue in teaching, stressing the process and not only the outcomes. Now a day, believers of constructivism see the primary role of teaching in encouraging students to construct their knowledge by active inquiries and engagement in dialogues.

Many mathematical topics which have already engaged the greatest mathematicians from the dawn of history such as Archimedes, Euclid, Pythagoras and Heron were since, and must be (in our opinion) taught in school mathematics across the curriculum. Computers enable us today to incorporate these topics in modern mathematics.

In our talk we will present a constructivist way of teaching these ideas starting at the upper grades of primary school and up to college mathematics. The learning takes place in a mathematical computer laboratory which enables active involvement of the student guided by the teacher (Breuer and Zwas, 1993). Some of the topics to be discussed are: Euclid's algorithm for primary school students, Archimedes' methods for computing the number Pi for middle school students, Heron's method for computing the square root and Archimedes' ideas for limits in modern calculus courses.

Improving outcomes in descriptive statistics using a constructivist-based approach

The present study compares the effectiveness of two constructivist methods in learning descriptive statistics with traditional methods. The constructivist methods were: (1) integrating reflective processes on the part of the learner and (2) analyzing real-life data.

The research sample included nine study groups with a total of approximately 300 students. Teaching methods were randomly assigned to study groups. The data were collected using quantitative and qualitative instruments.

The findings of this research point to the advantages of teaching methods derived from constructivist theories of learning. The teaching method that integrated real-life data analysis proved to be especially effective.

Using a multimedia learning resource to enhance understanding of daily exercise: Practical considerations

Anatomy, physiology, fitness theory, training sciences, gym work, practical physical fitness and biomechanics are for the most part compulsory courses in the training process of future physical education and movement teachers, in advanced studies, medical faculties with specializations in physical therapy and in departments of kinesiology. The literature in these subjects is both extensive and expensive. Many of the subjects are complex and require both understanding and memorization. Some require good visual perception and many entail abstraction and three-dimensional perception. In light of these requirements, can a technology based learning resource be used to help in the learning process and at the same time stimulate curiosity, and provide insights by combining various domains of knowledge? Moreover, can this multimedia tool be used to motivate those with sedentary lifestyles to be physically active and achieve training aims, reduce sport injuries, and encourage continued physical activity?

A multimedia program has been developed which was designed to help individuals understand the why and how of exercising in the gym. It provides a general awareness of physical activity as well as specific and practical understanding of the processes needed to work out safely and effectively. The program is based on the book *The Complete Guide to working out in the Gym* published by the University of Calgary Press. It includes five different components: Education, Surface Anatomy, Stretching, Exercise, and developing Personal Programs. This presentation discusses how the multimedia program is being used with students, fitness specialists and individuals who work out on both a regular and irregular basis. Practical considerations for using this and other similar programs will be discussed. Issues related to the adoption of innovation will also be discussed.

Professionalism and challenges/demands for professional development: The "Integrative Psycho-pedagogical Model" of early childhood education professionals in the Kibbutzim in Israel

Most of the researches that deal with development of Early Childhood (EC) professionals focus primarily on the qualification and training of the kindergarten teachers and caregivers. Though, little attention is given to other significant professionals, and to the systematic, social and cultural context.

This produced a lack of general perspective and resulted in poor treatment of challenges. The intervention program presented here, exists for twenty years in the Kibbutzim in Israel, and created a revolution in the EC Education.

The Kibbutzim went through a transition from a collectivistic society to an individualistic one, which emphasis on family units. Parents found themselves in a new role that has not passed to them by inter-generational transfer. While caregivers lost their socialization roles, expressed by exhaustion and low professional self esteem.

This crisis gave rise to the "Integrative Psycho-pedagogical Model" which merges theories from the child and parent developmental psychology with organizational, systemic counseling and ecological theories.

The crucial connection between the academy and the field is kept during the training process and after it. It is sustained by a national hierarchical network that functions according to professional groups, from individual counseling to national conferences and events.

In most systems the counselors, managers and kindergarten teachers (from birth to six years) are psycho-pedagogical specialists. This model provides a new professional horizon for women who work in the EC field and increases their professional self esteem. Due to its success it is adopted by educational systems outside of the Kibbutzim in Israel.

Online learning: Variations in groups of participants and tools

This research explores the flexibility of an on-line science course as an answer to the needs and requirements of participants coming from three distinct and diverse groups of skilled students: honor students, student with learning disabilities and regular students. The course was based on required reading materials, writing in forums, lab practice and implementation in schools. There were four F2F meetings, two of which were held in class and two in field trips. There were two online labs on the subject of water and on a science kit. The online course was similar in content to the traditional course in the college. The students used different tools in the course and were questioned on their level of satisfaction from the different tools.

Encoding the dance language of Sara Levi-Tanai

This paper presents my ongoing research on the dance and art of the Israeli choreographer Sara Levi-Tanai. In 1949, as Israel was taking her first steps as a sovereign state, Levi-Tanai (1911-2005) was laying the foundations for Israeli dance with the establishment of the Inbal Dance-Theatre. Levi-Tanai dedicated her entire life to the Inbal Dance-Theatre for which she created many dances throughout the years (Brin-Ingber, 1974). In this presentation, I will identify the authentic and unique dance style that she created, and demonstrate that it is composed of distinct steps, syntax, and rhetoric. This unique style is identifiable by three main characteristics unique to the Inbalite Language:

- A. A philosophy that brings together a combination of dance, chanting, text, and acting into a coherent artistic statement.
- B. A dance style that is clearly rooted in the cultures and traditions of Middle Eastern and North African Jewry, most notably Yemen; the bible and Jewish liturgy; Middle Eastern dance tradition and the local landscape.
- C. The combination of Jewish traditional themes with a Western approach to theatrical dance.

The main contribution of this paper lies in the demonstration of the encoding of a distinct Israeli dance style; a style that integrates tradition and a contemporary approach (Manor, 2000). The purpose of this paper is to act as an artistic tool for future artists and educators. The encoding process of the Inbalite Language is being created in the absence of Levi-Tanai. Although the need for this style to be encoded was apparent from the beginning of her artistic work, encoding of the language was not attempted by Levi-Tanai due to a lack of professional and formal dance training, as explained by Giora Manor (1975, 2002). Anna Sokolow, an American choreographer, also commented as early as 1954 that Levi-Tanai was "confronted with the specific problem of formulating a technique from what she has done creatively" (in Manor, 2002, p. 45).

The majority of dance systems are formalized by the artists themselves, as can be seen from Martha Graham's dance system and technique, for example. However, some systems are created through a dialogue between a researcher and an artist. An example of such a dialogue is Beaumont's codification of Cecchetti's method of classical ballet (Beaumont, 2003). Since my point of departure for encoding

Levi-Tanai's movement language lies in her absence, the methodology involved in this process is an analysis of the formal aspects unique to dance, with a focus on movement. For this analysis a practical framework is constructed, based loosely on the practical theory set out by Janet Adshead (1988). Within the suggested framework, the movement in the selected dances will be identified and described. The shared movements and gestures that emerge from the analyzed dances define the foundation of the Inbalite Language. These are then examined against a list of basic movements that create a dance language, as Ann Guest discusses in her article "Seven Basic Movements in Dance" (1995). The criteria for a definite list of fundamental and optimal number of movements will serve as a foundation for defining the basic movements that construct the dance language of Sara Levi-Tanai.

Performing literary interpretation in a wiki: Readers, texts, and tools in new partnerships

This paper examines the interfacing of literary interpretation with the collaborative affordances of a wiki environment. Literary interpretation within a community of readers in a higher education setting is examined in relation to what Eco (1979) calls "open" texts: literary texts that generate varieties of interpretations. Eco distinguishes these from "closed" texts, which elicit only a limited range of meanings. Taking selected poems of William Blake as representative of open texts, the study focuses on meaning-making in the activity of guided collaborative literary interpretation within the wiki. Concepts from CHAT (cultural historical activity theory) are used to analyze the flow of interactions and co-construction of cognitive understandings in the wiki. The "original" literary text is first re-mediated (Bolter & Grusin, 2000) by its new presentation and positioning in the digital environment. This re-mediation represents an initial stage of interaction between text, tool, and reader, the reader in this case being also the site designer and wiki moderator. When the participating readers engage with the text in the activity of interpretation in the wiki, they now become the acting subjects within a more encompassing system, and the text functions as a semiotic knowledge object. The readers' interpretations transform this object into a new artifact: text together with its expanding network of interpretation. CHAT helps to explain the collaborative sense-making processes observed in the wiki, especially how pluralities of interpretation are constructed into new textual artifacts. However, the complexity of the interactions points to the need for a more dynamic view of the relationship between actors, objects, and tools, and of the discourse underlying this relationship. The analysis is a springboard for addressing questions relating to the study of text and for building models of collaborative learning mediated by tools and discourse.

Online innovation and pedagogical change: Widening the circle of early adopters

The integration of computer-mediated environments in instruction can be expected to cause a variety of pedagogical changes. However, rather than using technologies to change models of teaching, many web environments invite a "no-change transfer" in that they are built with an emphasis on "putting up online" previously developed lecture notes and presentations. Since one of the challenges posed by the integration of ICTs in educational practice is to find ways in which these ICTs push towards changes in pedagogy, the reported study examined how teachers perceive the impact of these technologies on their own teaching.

The study was conducted at Kibbutzim College of Education and focused on those instructors who represented the innovators and early adopters of computing technology at the college. The group was comprised of course instructors who were among the first to develop their own course sites for the presentation of course materials and/or to use online forums for discussion of issues relevant to their study program. Once these teachers overcame the technological hurdle and felt competent about building their sites or setting up and moderating their discussion forums, it became necessary to ask whether the outcomes, at least in relation to teachers' work and functions, are worth the investment. A pilot group of these teachers was interviewed and a questionnaire was compiled following content analysis of the interviews. Questionnaire data were obtained from 34 instructors who had used ICTs starting from the year 2000 – representing close to 100% of the innovators or early adopters.

The findings suggest that ICTs have significantly affected the ways the majority of these teachers organize and present course materials, and their communication with students, at least insofar as they themselves perceive these changes. These findings are consistent with previous research focusing on the same question. However, the effects of ICTs on overall pedagogical approach, course syllabus, assessment methods, and discussion quality in both online and face-to-face discussions, were less obvious. Issues that need follow-up relate to the pedagogies represented by the online models adopted by teachers and the extent to which these are (or are not) significantly different from face-to-face pedagogies.

Personal reflective journals - Enhancing the sense of community in distance learning

Introduction

Web-based teaching and learning are becoming an integral part of the higher education curriculum. Among the advantages of distance education, the literature mentions the emotional experiences of the distant learner – isolation and frustration – and notes a higher dropout rate when compared with conventional learning. One of the important assisting factors in promoting a successful connection between the online learner and the instructor is to encourage learners to engage in and share critical reflection and thoughts regarding the learning process. In the reported study, the metacognitive aspect of such learning was promoted by the use of personal reflective journals. The purpose of applying personal reflective journals was to help participants to combine theory, practice, and experience. These journals can assist the instructor in getting to know the students better: their expectations, difficulties and satisfaction, and to personally respond to students when needed. It can also better inform the instructor, who can provide challenges in order to better understand and assess students' work and ability, outline the group dynamics, and monitor the group's collaborative work.

The course was designed in a manner that enhances interactivity and sense of community among its members. The study was also aimed at improving the quality of teaching and learning and eventually increasing students' satisfaction and success in online courses.

Method

The online course was conducted through an academic semester. Students were required to keep reflective journals in which they could reflect about their experiences and provide feedback on the learning process. Qualitative analysis was conducted based upon data from 245 completed reflective journals of 80 students, training to be teachers, who participated in four different distance-learning courses at an undergraduate level. Relevant information was added based on questionnaires, forums, transcriptions, emails and personal interviews.

Conclusions

Creating an online learning community and encouraging effective learning are possible in distance education. These do not happen naturally, but require careful and constant planning and designing of the course content. It is also necessary to define expectations, provide skills for participating in and moderating discussions, facilitate the sharing of materials, and encourage building of trust and collaboration among group members

The implementation of reflective journals assisted the instructor in sensing students' learning styles, needs and concerns, and simplifying course materials and assignments as well as adjusting and fine-tuning the online environment design in order to facilitate the development of the online learning community.

From the students' perspective, writing reflective journals was a very useful learning tool: it aided them in reflecting on the tasks assigned, sharing their feelings and experiences, and receiving individual attention. From the instructor's point of view, it was an opportunity to become better acquainted with the students, to give more accurate assessment, and to make appropriate adjustments to the course design.

'Chance' - What does it mean

Piaget and Inhelder (Piaget & Inhelder, 1951) defined "understanding probability" as the ability to produce some quantification assessment for the probability that a certain event will occur. In order to give such a quantification assessment, one should understand both 'chance' and the usage of the combinatory operations. Piaget and Inhelder also deduced that understanding "chance" is to understand total possibilities and randomness. Total possibilities events are events that either never occur (like throwing two dices and getting 14) or always occur (like throwing two dices and getting a result between 2-12). They defined 3 stages for developing the understanding of chance and probability. Only at the third stage (from the age of 11-12) one understands 'chance' and is able to use the combinatory operations. Many researchers examined 'chance', and wondered whether the subjects can identify total possibilities and random events in some statistical distributions. E.g.: Sanches & Martinez (2006), Watson & Kelly (2003) and Watson & Moritz (2003). In this research we wanted to find out what meaning do teenagers give to the word 'chance', and to what degree they connect 'chance' to some quantification assessments.

56 students (19 from 6th grade, 18 from 8th grade and 19 from 11th grade) were interviewed. Each interview included, in addition to free conversation, the following assignments: Explain what 'chance' is and to compose a sentence with the word 'chance' ; Explain what 'almost zero chance' is; What does 'almost zero chance' mean in the story of the weather man? ; Explain a newspaper quotation with 'almost zero chance'.

The phrase 'Almost zero chance' was chosen because it discriminates between 'total possibility' event and 'random' event. 'Almost zero chance', when relating to events, means a random event (a very poor chance to occur, but still it may happened). However, one may interpret it as zero chance, a total possibility event (an event that will never occur).

At the short oral presentation the assignments, the subjects' reactions and answers, will be describe. Parts from the conversations will also be presented, mainly those that show interesting ideas about what 'chance' is. We will also present the findings and the conclusions.

A model of educational intervention in school violence: The case of Netivim School

The issue of school violence has become a main issue. School violence is reported daily in the media. A violent event is defined by Duggar & Zable (2001) as: a psychological periodic imbalance which cannot be prevented in the usual ways. The participants feel helplessness, confusion, anxiety and weakness that cause difficulties in organizing at work and in interpersonal relations. All this also causes a lack of self confidence and despair. According to Skibba and Peterson (2000), the problem of school violence is connected to the fact that schools are a part of the crisis of the western civic society. This strengthens the need to deal with the issue of school discipline and with ways of educational intervention. Students and teachers who are involved in these events react aggressively towards others. There are various daily examples for that: the refusal to obey instructions, screaming, physical and mental harassment, threats and blackmailing (Amit, 2005; Rolider, 2004). There is no simple solution for this problem. School violence is a complex problem which has no simple answers.

Most programs that were published about this topic dealt with the prevention of violence, but did not deal with intervention in violent behavior at school. The common intervention is behavioral and psychological aimed at individual children (anger control, bridging conflicts). Research shows that programs which focus on one source of violence are ineffective at reducing school violence. It is well known that the rationale in special education schools programs is that the mental strength of the participants of these institutions should be strengthened. The participants are: children and youth at risk, teachers and team members (Smokowski, 1998; Rolider, 1998).

This research documents the change that the Netivim school which absorbs students at the age of 6-16 who are intelligent but have behavioral and learning disabilities. After years of long-lasting behavioral violence the school has gone through a dramatic change which took place five years ago. The change involves an effective educational program at school. In this presentation, the educational program which was introduced in Netivim school will be presented including its theoretical bases and practical implementations.

Classroom discussions that build upon children's thinking and how to help children

We will look at examples of classroom situations from grades 3-5. We focus on giving children challenging problems, helping them construct their own solution strategies, conducting discussions that build on children's thinking, and organizing the classroom to allow such work. The session includes video clips from classrooms, children's solution strategies and transcripts of classroom discussions. The examples will be from topics such as place value (like adding or subtracting 3-digit numbers), multiplying 2-digit numbers, fractions, decimals and more.

Linguistic landscape in mixed cities in Israel from the perspective of 'walkers': The case of Arabic

The present Linguistic Landscape study focuses on the visibility of Arabic as it is perceived by Arab and Jewish residents in three mixed cities in Israel: Nazareth Illit, Acre and Jaffa. Following a previous study which revealed the existence of differential LL patterns reflecting Israel's diverse ethno linguistic settings (Ben Rafael et al., 2006), the present paper presents and analyses the diverse perceptions, preferences and attitudes held by members of the two national groups regarding the visibility of national and immigrant languages in their city as well as in the country as a whole. Mixed cities (of which there are seven in Israel) present a unique opportunity to test the vulnerable relationships between the Jewish majority and the Arab indigenous minority through the linguistic landscape prism. Data was collected by phone questionnaires answered by 300 Jewish and Arab residents in Nazareth Illit, Acre and Jaffa.

This paper analyses the different ways in which Jews and Arabs relate to the linguistic landscape they experience and use in their everyday life as 'walkers' in their shared public space.

Ha-Shomer ha-tzair in Europe after the Holocaust: shaping collective memory, molding common future

Ha-Shomer ha-Tza'ir (HH), the archetype of Zionist youth movements whose ultimate educational goal was joining a Kibbutz in Palestine, combined Socialist and Zionist ideology. Many members of the movement took an active part in various resistance activities during the war, gaining the movement much acclaim. Toward the end of the war, members of the movement who gathered in liberated parts of Europe renewed the movement's activity and were involved in Jewish revival there. The movement strived to ensure its share in Jewish public life, its place in the Jewish collective memory of the Holocaust, and to have an impact on molding the future of Zionism. At the same time, the movement was afflicted with internal conflicts and tensions.

The three papers in the panel will discuss these issues through multiple prisms, examining HH both as a phenomenon in its own right and as a test case of Zionist Youth movements after the Holocaust and the relations between the YISHUV and SHE'ERIT HA-PLEITA, in general.

Eli Tzur's paper, "The Struggle of Hashomer Hatzair for Shaping the Memory of the Holocaust in Post-War Poland", describes the issues surrounding the struggle over the Warsaw uprising and its commemoration among post-war Polish Jewry, through the efforts of HH to expose its contribution to the Jewish armed struggle during the Holocaust vis-à-vis other movements.

The two other papers in this panel are Avinoam Patt's paper "'Broken Youth' into Pioneers: Ha-Shomer ha-Tzair in Europe after the Holocaust", and Aviva Halamish's paper, "Ha-Shomer ha-Tzair after the Holocaust: Comradeship vs. Ideology".

Does a combination of Chinese herbs and Acupuncture treatment affect sperm characteristics in infertile couples? A pilot study

Objectives: Classic therapies are usually ineffective in the treatment of patients with poor sperm characteristics. The aim of this study was to determine the effect of the combination of Chinese herbs and acupuncture on these males, who failed to conceive in their previous IVF-ICSI attempts. The design included preliminary prospective analysis

Material and Methods: Sperm samples of 9 couples, who failed to conceive in at least 3 previous IVF-ICSI attempts, were analyzed by light microscope, according to WHO criteria. Herbs formulas were daily administrated. Acupuncture treatments, were done weekly. Sperm analyses were performed before, 1 month and 2 months after the combined acupuncture treatments and herbs formulas started. A comparison of the following sperm parameters: volume of ejaculate, PH, sperm concentration, sperm motility and morphology, was performed before and during the study. These parameters were also compared with sperm criteria of 12 patients, who underwent 2 sperm analyses within a 4 months period of time, without any conventional treatments, or any alternative treatment (control group).

Results: Out of the 9 couples, 3 conceived during 3 months time; two couples conceived following IVF-ICSI treatment and the other following intrauterine insemination. A tendency of 0.06 was noticed in a comparison of the rate of normal forms before and after 1 month of treatments (14.7%+6.3 vs. 28%+13.4, respectively). No change was noticed in the rate of normal forms in the control group (28.67+12.3 vs. 31.0+13.12%).

Conclusion: A combination of acupuncture and Chinese herbs may be a useful, no traumatic supporting treatment for males of couples which failed to conceive in IVF, and intend to undergo further fertility treatments. Since our pilot study is based on a small number of patients further investigation is still taking place.

Collocational knowledge and use in a second language: How do they develop?

Recently, educational linguists have realized the importance of standardized multiword expressions (fillers, formulae, collocations, idioms, proverbs) for second language learning in general (Foster, 2001; Howarth, 1998; Nattinger & DeCarrico, 1992; Wray, 2001) and for lexical fluency in particular (Boers et al, 2007; Nation, 2001; Schmitt, 2004). Yet developmental studies of multiword expressions are almost non-existent.

We present two studies on the development of Verb - Noun collocations of EFL learners at three proficiency levels within the Israeli educational system: 10th school graders, 12th graders, and College students.

Study One examined the use of collocations in learners' writing. We compiled a learner corpus of 759 essays (300,000 words), and selected LOCNESS native speaker corpus for comparison. From the two corpora, we retrieved 220 identical nouns, and extracted their verb-noun collocations. Learners were compared on frequency and diversity of well formed collocations with native speakers, and with learners of different proficiencies. Results showed that all learners produced fewer and less diverse collocations than native speakers, that growth in collocational use occurred only at College level, and that errors persisted even with College students.

In Study Two, we compared 180 learners of three proficiencies on passive and active knowledge of verb-noun collocations. We tested a sample of 50 frequent collocations from LOCNESS. In the 'active test', learners supplied English collocations for Hebrew translation prompts. In the 'passive test', they translated the English collocations into Hebrew. The data revealed that there was an increase in scores with proficiency increase in both tests, however ultimate achievement was unsatisfactory even at the College level.

The two studies suggest that passive knowledge, active knowledge and use of collocations develop differently across proficiency levels. We relate the results to the construct of lexical competence, and suggest pedagogical implications.

How do pre-service teachers in Israel perceive the concept 'environment'

The environment should be understood in context to interactions between social, economic and political forces that organize people within their surroundings. Students enter learning processes with personal sets of beliefs, values, ideas and understandings regarding human-nature relationship, resulting from previous experiences, that influence their learning experience.

This study investigated, with an open-ended questionnaire, perceptions of 465 pre-service teachers regarding the concept 'environment' and its relevance to subject-area they will teach. This investigation is part of a longitudinal research characterizing development of environment literacy (EL) of students in three academic teacher colleges in Israel.

Analysis of students' responses reveal various categories: holistic; romantic; biophysical versus social; human-nature relationship on a scale ranging from humans-separate-from-nature through humans-as-part-of-the-environment to interdependence between human and natural environments; value-of-nature on a scale ranging from anthropocentric to ecocentric approaches; environmental quality; environmental protection reflecting different eco-philosophical approaches. The majority of students from all disciplines feel environmental topics are relevant to their teaching-area. Environmentally-affiliated majors perceive this relevance mainly via subject-matter while non-environmentally-affiliated majors perceive this link via their future ethical responsibilities as educators.

Understanding students' eco-philosophy enriches the emerging picture of graduates' EL and provides valuable information contributing to better integration of EL component in teacher-training programs.

Teachers as involved intellectuals in society and the community: A democratic civic education model

This article presents a unique model for teacher training which was developed at the Kibbutzim College of Education in Tel Aviv. The model is directed create a comprehensive concept for training teachers to serve as involved intellectuals in the community. Teachers acting in this fashion are those whose professional identity leans on robust intellectual self-esteem, a culture of active concern about other people, awareness of social activism and a commitment to public activity.

The model has taken shape over the last two years at the Kibbutzim College of Education. It began as an overall conceptual system containing a guiding rationale and practical experience of various types that are part of appropriate academic teaching and attendant research observation.

This article will describe the model from its theoretical and applicatory aspects, and will comprise three main parts: The first part presents the Israeli social, cultural and educational contexts in which teacher training takes place and its effect on forming the professional identity of its graduates. The second part presents a theoretical outline of the characteristics of the educator acting as an involved intellectual while employing the ideas of Antonio Gramsci as a basis to validate teacher training which intensifies the sense of professional capability in novice teachers. The third part presents the main points of the change introduced into the training in two parallel application parameters: expanding the students' experiential frameworks in the community and changes in the academic syllabi and campus life. The preliminary findings of the accompanying study present the influence of the change on the perceptions of novice teachers.

